

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 335

Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Cihat Sezal ve Erzurum Milletvekili Zehra Taşkesenlioğlu Ban ile 37 Milletvekilinin Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4441) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KomisyonRaporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4441 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	5
- Genel Gerekçesi	6
- Madde Gerekçeleri	7

• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu	11

• Muhalefet Şerhleri	23

• Teklif Metni	40

• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	40

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Mehmet Cihat Sezal</i> Kahramanmaraş	<i>Zehra Taşkesenlioğlu Ban</i> Erzurum	<i>Fuat Köktaş</i> Samsun
<i>Yavuz Subaşı</i> Balıkesir	<i>Oya Eronat</i> Diyarbakır	<i>Tülay Kaynarca</i> İstanbul
<i>Yusuf Başer</i> Yozgat	<i>Ramazan Can</i> Kırıkkale	<i>Fatma Aksal</i> Edirne
<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i> İzmir	<i>Osman Nuri Gülaçar</i> Van	<i>Lütfiye Selva Çam</i> Ankara
<i>İlyas Şeker</i> Kocaeli	<i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum	<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i> Sakarya
<i>Şahin Tin</i> Denizli	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i> Gaziantep	<i>Ali Şahin</i> Gaziantep
<i>Cemil Yaman</i> Kocaeli	<i>Şamil Ayrım</i> İstanbul	<i>Gülşay Samancı</i> Konya
<i>Metin Yavuz</i> Aydın	<i>Abdullah Güler</i> İstanbul	<i>Orhan Yegin</i> Ankara
<i>Salih Cora</i> Trabzon	<i>Veysel Eroğlu</i> Afyonkarahisar	<i>Öznur Çalık</i> Malatya
<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i> İstanbul	<i>Murat Baybatur</i> Manisa	<i>Derya Bakkak</i> Gaziantep
<i>Tuba Vural Çokal</i> Antalya	<i>İbrahim Aydın</i> Antalya	<i>Atay Uslu</i> Antalya
<i>Ziver Özdemir</i> Batman	<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i> Hatay	<i>Yavuz Ergun</i> Niğde
<i>Hacı Ahmet Özdemir</i> Konya	<i>Pakize Mutlu Aydemir</i> Balıkesir	<i>Selim Gültekin</i> Niğde

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

29.04.2022

Muhammet Müfit Aydın

Bursa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4441 esas numaralı Kanun Teklifine imzacı olarak katılmak istiyorum.

Gereğini arz ederim.

29.04.2022

Mehmet Erdoğan

Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

‘Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne imzama koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

29.04.2022

Zeynep Gül Yılmaz

Mersin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine İmzama Koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Recep Uncuoğlu

Sakarya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde imzama olmasını istiyorum. Gereğini saygılarımla arz ederim.

29.04.2022

Zemzem Gülander Açısal

Şanlıurfa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum. Gereğini saygılarımla arz ederim.

29.4.2022

Mehmet Ali Cevheri

Şanlıurfa

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4441)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu İçişleri Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Serbest bölgeler; ihracata yönelik yatırım ve üretimi teşvik etmek, doğrudan yabancı yatırımları ve teknoloji girişini hızlandırmak, işletmeleri ihracata yönlendirmek ve uluslararası ticareti geliştirmek amacıyla kurulmaktadır. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için, serbest bölgelerde faaliyet gösteren kullanıcıların faaliyet ruhsatı başvurusunda vermiş oldukları taahhütlere uygun olarak faaliyet göstermeleri beklenmektedir. Bu suretle, serbest bölgelerin sınırlı alanlarının ülkemiz ekonomisine katkı sağlayacak şekilde kullanılması temin edilebilecektir. Halihazırda, arazisi Hazinesinin özel mülkiyetinde bulunan bazı serbest bölgelerimizde yüzde 100'e yakın doluluğa ulaşılmış olup, bu serbest bölgelerde faaliyet göstermek isteyen yeni yatırımcıların talebi karşılanamamaktadır. Kanun Teklifinde yer alan ilgili düzenlemelerle serbest bölgelerde bulunan üstyapıların kullanımının etkinleştirilmesine katkı sağlanması, atıl kalmasının önüne geçilmesi ve yeni yatırımcı taleplerinin karşılanabilmesine imkan sağlanması amacıyla değişiklikler yapılmaktadır.

Bilindiği üzere kredi garanti ve kefalet uygulamaları yoluyla mal ve hizmet ihraç edenlerin finansmana erişim imkânlarını genişletmek, desteklemek ve kolaylaştırmak amacıyla, münhasıran ihracat kredileri için kefalet vermek üzere TİM ile Eximbank'ın öz kaynaklarıyla 2021 yılının Ekim ayında İhracatı Geliştirme Anonim Şirketi kurulmuş ve Aralık ayında 61 ihracatçı birliğinin ortaklığıyla Şirketin sermaye yapısı güçlendirilmiştir. Kanun Teklifinde yer alan düzenlemeyle birlikte Şirkete ilave bir gelir sağlanarak sürekli güçlü bir finansal yapı içerisinde olması ve böylece kendini yenileyen bir sermaye yapısı oluşturulması, ihracatçılarımıza sürekli ve etkin bir şekilde hizmet verilmesi amaçlanmaktadır.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) ve ihracatçı birlikleri, Ticaret Bakanlığı ile sıkı bir bağ içerisinde işlerini yürütmekte olup, Ticaret Bakanlığınca yürütülen muhtelif destek mevzuatı kapsamında inceleyici kuruluş olarak görev yapmakta, Türk firmalarının iştirak ettiği yurtdışı fuar organizasyonları gerçekleştirmekte, Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda gerçekleştirilen alım heyeti ve ticaret heyeti organizasyonlarını organize etmektedir. Teklifte yer alan muhtelif maddelerle TİM ve birliklerin ihtiyaçları doğrultusunda aidatlar, taşınmaz kullanımları ve çeşitli konulara ilişkin düzenlemelere gidilmektedir.

Fuarların en temel ticari işlevi arzı ve talebi bir araya getirerek işletmelere ürünlerini pazarlayabilme olanağı sağlamasıdır. Bu kapsamda, katılımcı şirketlerin potansiyel müşterilerle yüz yüze iletişim kurmasına olanak tanıyarak yeni müşteriler edinmesine ve yeni pazarlara açılmasına katkıda bulunurken, ziyaretçiler açısından ise sektörde faaliyet gösteren oyuncuların çoğunun bir arada bulunması sayesinde sağlıklı ürün ve fiyat karşılaştırmaları yapılabilmesini sağlamaktadır. Fuarcılık faaliyetlerinin sayılan bu nitelikleriyle birlikte geçici organizasyonlar olması durumları göz önünde bulundurulurken, Kanun Teklifıyla birlikte ülkemizde gerçekleştirilen fuarların düzenlendiği iç alanlarda yapılan ilan ve reklamların ilan ve reklam vergisinden muaf tutulması amaçlanmaktadır.

Bilindiği gibi ülkemizde helal alanında akreditasyon hizmeti sunmaya Kanunen yetkili tek kamu organı Helal Akreditasyon Kurumudur. Kanun Teklifinde yapılması öngörülen düzenlemeyle ülkemizde gönüllülük esasına göre yürütülen helal uygunluk değerlendirme faaliyetlerinin yine bu şekilde devam etmesi, ancak bu faaliyetlerin helal akreditasyon güvencesi altına alınması suretiyle hem tüketicilerin doğru bilgilendirilmesi hem de kamu refahına katkı sunulması hedeflenmektedir.

Kanun Teklifinde yapılması öngörülen bu düzenlemelerle birlikte, yatırım kararları alınırken sürdürülebilirlikle ilgili risklere ve fırsatlara ilişkin kaliteli ve karşılaştırılabilir bilgiye ulaşılmasının günümüzde çok önemli hale geldiği göz önünde bulundurularak konunun Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından düzenlenebilmesine imkan veren hükümler de metinde yer almaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Fuarların en temel ticari işlevi arzı ve talebi bir araya getirerek işletmelere ürünlerini pazarlayabilme olanağı sağlamasıdır. Bu kapsamda, katılımcı şirketlerin potansiyel müşterilerle yüz yüze iletişim kurmasına olanak tanıyarak yeni müşteriler edinmesine ve yeni pazarlara açılmasına katkıda bulunurken, ziyaretçiler açısından ise sektörde faaliyet gösteren oyuncuların çoğunun bir arada bulunması sayesinde sağlıklı ürün ve fiyat karşılaştırmaları yapılabilmesini sağlamaktadır. Ancak fuarların ticari işlevleri bununla sınırlı değildir. Özellikle alıcı ile satıcı arasında doğrudan karşılıklı iletişime ve ürünün tasarımı ile işlevlerinin alıcı tarafından bizzat incelenmesine imkân vermesi nedeniyle diğer pazarlama araçlarının karşılıklı yetersiz kaldığı pek çok fonksiyon fuarlar aracılığıyla sağlanabilmektedir.

Bu bakımdan iş ziyaretleri kapsamında fuarların dünya ticaretinde, pazarlama stratejileri arasında oldukça önemli bir yeri vardır. Ticaretin giderek dijitalleşmesine rağmen fuarlar üretici ile tüketiciyi bir araya getirme ve katılımcı firmalara rakip ürün ve hizmetleri izleme olanağı verdiğinden, firmaların fuarlara katılma isteği artarak devam etmektedir. Fuar organizasyonlarının firmaların yeni müşteriler ve pazarlara erişimini kolaylaştırmak suretiyle ihracatımızın artışına katkısı yadsınamaz derecede büyüktür.

Diğer taraftan, fuar organizasyonları fuara konu olan alanda gerçekleşen ticaretin yanısıra, fuarın organize edildiği bölgede ulaşımdan konaklamaya, yeme içmeden alışverişe ve ulaştırma sektörlerine katma değer yaratarak bölge ve ülke ekonomisine ve dolayısı ile istihdama ciddi katkılar sağlamaktadır. Ayrıca bölge halkı fuar dönemi boyunca gerçekleştirilen aktivitelere katılma şansını elde etmekte, sosyal ve kültürel aktivitelere katılabilmektedir.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) tarafından yayımlanan istatistiklere göre, ülkemizde düzenlenen fuarlara 2019 yılında 8.663 yabancı firma ile 719.267 yabancı ziyaretçi iştirak etmiş, 2021 yılında ise bu rakamlar COVID-19 pandemisinin etkisiyle yabancı firma katılımı bakımından 1.887, yabancı ziyaretçi bakımından ise 372.833 olmuştur. Ayrıca, Türkiye’de yapılan tüm fuarlar yüksek turizm sezonu dışında, bahar aylarında ve kış aylarında yoğunlaşmakta, yaz aylarında ise en aza inmektedir.

Fuarcılık faaliyetlerinin yukarıda sayılan nitelikleriyle ihracat kapasitesini ileri noktalara taşıyarak mal ve hizmet piyasasında sektörel bazda dünya lideri olan ülkeler ile yarışılmasına olanak sağlanması; bunun yanısıra fuarın gerçekleştirilmesine yönelik olarak stant tasarımı ve yapımı, organizasyon, güvenlik, temizlik, nakliye, tercüme, yeme-içme hizmetleri sunan veya danışma görevlisi, stant görevlisi gibi eleman sağlayan teşebbüsler; katılımcılara ve ziyaretçilere konaklama, ulaşım, yeme-içme hizmetleri ile diğer alışveriş imkânları (hediyelik eşya vs.) sağlayan teşebbüsler ve tüm bu teşebbüslere

girdi sağlayan tedarikçiler bakımından iş hacmi ve istihdam artışı yaratılması suretiyle ilave katma değer sağlanması ve fuarların daimi nitelik taşımayan, geçici organizasyonlar olması durumları göz önünde bulundurularak, ülkemizde gerçekleştirilen fuarların düzenlendiği iç alanlarda yapılan ilan ve reklamların ilan ve reklam vergisinden muaf tutulması amaçlanmaktadır.

Madde 2- 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun 1 inci maddesinde, serbest bölgelerin, ihracata yönelik yatırım ve üretimi teşvik etmek, doğrudan yabancı yatırımları ve teknoloji girişini hızlandırmak, işletmeleri ihracata yönlendirmek ve uluslararası ticareti geliştirmek amacıyla kurulacağı düzenlenmiştir.

Bu amaçların gerçekleştirilmesi için, serbest bölgelerde faaliyet gösteren kullanıcıların faaliyet ruhsatı başvurusunda vermiş oldukları taahhütlere uygun olarak faaliyet göstermeleri beklenmektedir. Bu suretle, serbest bölgelerin sınırlı alanlarının ülkemiz ekonomisine katkı sağlayacak şekilde kullanılması temin edilebilecektir.

Hali hazırda, arazisi Hazinesinin özel mülkiyetinde bulunan bazı serbest bölgelerimizde yüzde 100'e yakın doluluğa ulaşılmış olup, bu serbest bölgelerde faaliyet göstermek isteyen yeni yatırımcıların talebi karşılanamamaktadır.

Arazisi Hazinesinin özel mülkiyetinde bulunan serbest bölgelerde, faaliyet ruhsatının süresi sona eren veya iptal edilen kullanıcıların kullanımında olan üstyapıların tahliye edilmemesi halinde, bu üstyapıların kullanım hakkının yeni yatırımcılara veya mevcut kullanıcılara verilmesi mümkün olamamaktadır. Buna ek olarak, üstyapıdan çıkarılmayan malların üzerinde haciz bulunması halinde, borçlu veya alacaklı tarafından icra yoluyla satış talep edilmediği sürece, bu mallar süresiz bir şekilde üstyapıda beklemektedir.

3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununa eklenen ek 5 inci maddeyle, arazisi Hazinesinin mülkiyetine ait serbest bölgelerde faaliyet ruhsatının süresinin sona ermesi veya iptali halinde, kullanıcıya verilecek tahliye süresi sonunda üstyapıdan çıkarılmayan malların komisyon tarafından sayım ve tespiti yapıldıktan sonra tasfiyeye tabi tutulacağı, alınması gereken vergiler ve masraflar düşüldükten sonra bakiye bedelin alacaklılara ve diğer hak sahiplerine dağıtılmak üzere icra dairelerine veya diğer ilgili birimlere gönderileceği, dağıtımdan sonra artan para olur ise kullanıcının mülkiyet hakkının korunmasını teminen kullanıcı adına emanet hesabına alınacağı ve talep halinde kullanıcıya ödeneceği düzenlenmektedir. Bu suretle, üstyapıların tahliyesinin kolaylaştırılması ve atıl kalmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 3- İhracatçı birliklerine yıllık aidat borcu bulunan 141.567 adet üyeden yalnızca 33.910 üyenin ticaret sicil kaydının aktif olduğu, 56.288 üyenin tasfiye, terkin veya infisah halinde olduğu, bunların haricindeki 51.369 firmanın ise kaydının sistemde bulunamadığı tespit edilmiştir. Ayrıca ihracatçı birlikleri kayıtlarından bu üyelerden hiçbirinin 2015 yılından sonra ihracat yapmadıkları tespit edilmiştir. Nitekim 2016 yılının başından itibaren yürürlüğe giren yönetmelik düzenlemesi ile mal ihracatında yıllık aidat ilk ihracat ile birlikte tahsil edilmeye başlanmış ve ihracat yapmayan üyelere yıllık aidat tahakkuk ettirilmemiştir. Bu sayede aktif olarak ihracat yapmayan üyeler için yıllık aidat borcu oluşmasının önüne geçilmiştir.

Bu hususlar doğrultusunda, ihracatçı birliklerine yıllık aidat borcu bulunan üyelere birçoğunun ticareti terk etmiş olduğu, alacağın tahsili için yapılan girişimlerin çok uzun sürdüğu ve birçok üye için olanaksız hale geldiği, takip masraflarının alaktan daha fazla olduğu ve takip işlemlerinin birlikler açısından çözümlenemeyen bir sorun haline geldiği hususları göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu alacakların genel kurullar tarafından terkin edilebilmesi için düzenleme yapılması öngörülmektedir. Düzenlemeyle hem mevcut borçlar hem de ileride oluşabilecek benzer mahiyetteki borçlarla ilgili yaşanacak sıkıntıların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 4- İhracatçı birlikleri Ticaret Bakanlığı ile sıkı bir bağ içerisinde işlerini yürütmekte olup, Ticaret Bakanlığınca yürütülen muhtelif destek mevzuatı kapsamında inceleyici kuruluş olarak görev yapmakta; Türk firmalarının iştirak ettiği yurtdışı fuar organizasyonları gerçekleştirmekte; Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda gerçekleştirilen alım heyeti ve ticaret heyeti organizasyonları TİM ve ihracatçı birliklerince organize edilmektedir. Yapılan işlerin mahiyeti dikkate alınarak düzenlenen madde ile, ihracatçı birliklerinin genel sekreter veya genel sekreter yardımcılarının atamalarındaki gecikmelerden dolayı birliklerin sevk ve idaresinde yaşanabilecek aksamaların önüne geçilebilmesi amacıyla belli bir süre içerisinde yönetim kurullarınca atama yapılmayan veya yapılamayan durumlarda anılan kadrolara Ticaret Bakanlığı tarafından re'sen atama yapılabilmesi öngörülmektedir. Genel Sekreterliğin idari birim olarak önemi dikkate alındığında bu düzenlemeyle mevcut kadrolarda yaşanan boşluk nedeniyle oluşabilecek aksaklıkların önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Madde 5- Madde ile, TİM'in genel sekreter veya genel sekreter yardımcılarının atamalarındaki gecikmelerden dolayı birliklerin sevk ve idaresinde yaşanabilecek aksamaların önüne geçilebilmesi amacıyla belli bir süre içerisinde yönetim kurulunca atama yapılmayan veya yapılamayan durumlarda anılan kadrolara Ticaret Bakanlığı tarafından atama yapılabilmesi öngörülmektedir. Genel Sekreter, işlerin sevk ve idaresi ile koordinasyonla görevli ve yetkili amirdir. Genel Sekreterliğin idari birim olarak önemi dikkate alındığında bu düzenlemeyle mevcut kadrolarda yaşanan boşluk nedeniyle oluşabilecek aksaklıkların önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Madde 6- Kredi garanti ve kefalet uygulamaları yoluyla mal ve hizmet ihraç edenlerin finansmana erişim imkânlarını genişletmek, desteklemek ve kolaylaştırmak amacıyla, münhasıran ihracat kredileri için kefalet vermek üzere TİM ile Eximbank'ın öz kaynaklarıyla 2021 yılının Ekim ayında kurulan ve Aralık ayında 61 ihracatçı birliğinin ortaklığıyla sermaye yapısı güçlendirilen İhracatı Geliştirme Anonim Şirketine ilave bir gelir sağlanarak sürekli güçlü bir finansal yapı içerisinde olması ve böylece kendini yenileyen bir sermaye yapısı oluşturulması, ihracatçılarımıza sürekli ve etkin bir şekilde hizmet verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 7- Madde konusu taşınmazlar 1996 yılında, Mülga Dış Ticaret Müsteşarlığı taşra teşkilatı olan ihracat bölge müdürlüğü ile bağlı kuruluşları ve gümrük müdürlüğü birimlerinin yer alacağı "Prestij Hizmet Alanı" olarak kullanılmak üzere anılan Müsteşarlığa tahsis edilmiştir. Tahsis amacına uygun olarak faaliyet göstermek üzere, 1998 yılında 11307 parsel no'lu taşınmazın üzerinde Dış Ticaret Kompleksi Binasının yapımına başlanmıştır. 2000 yılında inşaatın tamamlanması üzerine Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) ve İstanbul'da bulunan ihracatçı birlikleri Dış Ticaret Kompleksi binasına taşınmıştır. Komplekste Ticaret Bakanlığı İstanbul Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü ile TİM Genel Sekreterliği ve 4 tane ihracatçı birliği genel sekreterliği faaliyetlerini sürdürmektedir.

Dış Ticaret Kompleksi Binası 2000 yılında toplam maliyetin %98'lik bölümünün İMMİB, İTKİB ve İİB bütçelerinden karşılanması suretiyle tamamlanmıştır.

18/6/2009 tarihli ve 5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte TİM ve ihracatçı birliklerinin bağlı kuruluş statüsü kaldırıldığından mülga Dış Ticaret Müsteşarlığına tahsis edilmiş olan Hazine taşınmazlarında TİM ve birliklerin kullanımında olanlara ilişkin tereddütlerin giderilmesi ihtiyacı hasıl olmuştur. Bu tereddütlerin ortadan kaldırılması amacıyla hazırlanan madde ile, halihazırda Ticaret Bakanlığına tahsisli olup TİM ve birlikler tarafından kullanılan söz konusu taşınmazların anılan kurumlara bedelsiz olarak tahsis edilmesi ve maddenin yürürlük tarihinden önceki kullanımlar için herhangi bir bedel alınmaması amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Madde 8- Finansal piyasaların etkin bir şekilde faaliyet göstermesi için yatırım kararları alınırken sürdürülebilirlikle ilgili risklere ve fırsatlara ilişkin kaliteli ve karşılaştırılabilir bilgiye ulaşılması günümüzde çok önemli hale gelmiştir. Küresel sürdürülebilirlik standartlarına yönelik yoğun talebe yanıt olarak İskoçya'nın Glasgow şehrinde 31 Ekim - 12 Kasım 2021 tarihleri arasında küresel ısınma ve sera gazı salınım oranlarını azaltma amacıyla 197 ülkenin katılımıyla gerçekleştirilen 2021 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansında (COP26) Uluslararası Muhasebe Standartları Vakfı tarafından Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulunun kurulduğu ilan edilmiştir.

Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulunun temel amacı, UFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları adıyla kamu yararını gözeterek finansal piyasalar için kapsamlı bir küresel sürdürülebilirlik standart seti geliştirmektir. Bu kapsamda, UFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları vasıtasıyla yatırımcıların işletme değerini belirlemesi, işletmelerin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetime ilişkin sorunlara nasıl karşılık verdiğini anlaması ve yatırım kararı alırken sürdürülebilirliğe ilişkin ihtiyaca uygun bilgiye ulaşması kolaylaşacaktır. Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ile birlikte Uluslararası Muhasebe Standartları Vakfı bünyesinde yer alacak ve onunla yakın bir şekilde çalışacaktır.

Bu kapsamda, Uluslararası Muhasebe Standartları Vakfı tarafından yayımlanan söz konusu standartların Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından belirlenmesi ve yayımlanması amacıyla anılan Kuruma yetki verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 9- Helal standartlarına uyum sağlanması ve helal belgelendirmesi ülkemizde gönüllülük esasına dayanır. Diğer bir ifadeyle, ürün ve hizmet üreten firmaların helal belgesi alma zorunluluğu bulunmamaktadır. Bununla beraber, helal olarak belgelendirilen bir ürün veya hizmetin güvenilir olması, tağşişe konu olmaması ve ürüne ilişkin işaretleme, etiketleme ve belgelendirmenin alıcıyı yanıltmayacak şekilde yapılması kamu menfaatinin bir gereğidir.

Ülkemizde faaliyette bulunan helal belgelendirme kuruluşlarının akredite olmadan yaptıkları faaliyetler, tüketicilerin güvenini karşılamaktan uzaktır. Bu itibarla, "helallik şartlarına uygun" iddiasıyla belgelendirilen ürün ve hizmetlerin tüketiciye yanlış ve yanıltıcı bilgi vermemesi için bu belgelendirme faaliyetlerinin bağımsız ve yetkin bir kamu otoritesince düzenli olarak denetlenmesi elzemdir.

Ülkemizde helal alanında akreditasyon hizmeti sunmaya Kanunen yetkili tek kamu organı Helal Akreditasyon Kurumudur. Yapılması öngörülen düzenlemeyle ülkemizde gönüllülük esasına göre yürütülen helal uygunluk değerlendirme faaliyetlerinin yine bu şekilde devam etmesi, ancak bu faaliyetlerin helal akreditasyon güvencesi altına alınması suretiyle hem tüketicinin doğru bilgilendirilmesi hem de kamu refahına katkı sunulması hedeflenmektedir. Bu suretle hiçbir denetimden geçmeyen belgelendirme kuruluşlarının helal belgelendirme yapamaması ve piyasadaki güvenilir olmayan helal belgelerinin dolaşımı engellenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 10- Madde ile, Kanun hükümlerine aykırı olarak helal akreditasyon faaliyetinde bulunan ve helal akreditasyon denetimlerinden geçmeden, akredite statüsü taşımadan helal uygunluk değerlendirme faaliyeti yürüten kuruluşlara uygulanacak idari para cezaları düzenlenmektedir.

Madde 11- Yürürlük maddesidir.

Madde 12- Yürütme maddesidir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,

Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

13.05.2022

Esas No: 2/4441

Karar No: 21

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4441 esas numaralı, “Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 11/05/2022 tarihinde yaptığı 22’nci birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. Giriş

Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Cihat SEZAL ve Erzurum Milletvekili Zehra TAŞKESENLIOĞLU BAN ile 37 Milletvekili tarafından 29/04/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte tali komisyon olarak Adalet Komisyonuna, İçişleri Komisyonuna ve Plan ve Bütçe Komisyonuna esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 2/4441 esas numaralı “Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 11/05/2022 tarihinde yaptığı 22’nci Birleşiminde Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Cihat SEZAL ile Ticaret Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Helal Akreditasyon Kurumu, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Kurumu, TİM, TOBB, MÜSİAD ile TESK temsilcilerinin katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

2. Teklifin Genel Gerekçesi

Serbest bölgeler; ihracata yönelik yatırımı ve üretimi teşvik etmek, doğrudan yabancı yatırımları ve teknoloji girişini hızlandırmak, işletmeleri ihracata yönlendirmek ve uluslararası ticareti geliştirmek amacıyla kurulmakta olup bahse konu amaçların gerçekleştirilmesi için, serbest bölgelerde faaliyet gösteren kullanıcıların faaliyet ruhsatı başvurusundaki taahhütlerine uygun olarak faaliyet göstermeleri beklenmektedir. Böylelikle, serbest bölgelerin sınırlı alanlarının ülkemiz ekonomisine katkı sağlayacak şekilde kullanılması temin edilebilecektir. Mevcut durumda, arazisi Hazinesin özel mülkiyetinde bulunan bazı serbest bölgelerde yüzde yüze yakın doluluğa ulaşılmamasından dolayı yeni yatırımcıların talebi karşılanamamaktadır. Teklifte yer alan düzenlemelerle serbest bölgelerdeki üstyapıların atıl kalmasının önüne geçilmesi ve yeni yatırımcı taleplerinin karşılanabilmesine imkan sağlanması amaçlanmaktadır.

2021 yılının Ekim ayında Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) ile Eximbank öz kaynaklarıyla münhasıran ihracat kredileri için kefalet vermek üzere İhracatı Geliştirme Anonim Şirketi kurulmuş ve 61 ihracatçı birliğinin ortaklığıyla şirketin sermaye yapısı güçlendirilmiştir. Teklifte yer alan düzenlemeyle bahse konu şirkete ilave bir gelir sağlamak suretiyle güçlü bir finansal bir sermaye yapısı oluşturulması ve ihracatçılarımıza sürekli ve etkin bir şekilde hizmet verilmesi amaçlanmaktadır.

TİM ve ihracatçı birlikleri ile Ticaret Bakanlığı arasında sıkı bir ilişki ağı mevcut olup Teklifte yer alan çeşitli hükümlerle TİM ve birliklerin ihtiyaçları doğrultusunda aidatlar, taşınmaz kullanımları ve muhtelif hususlara ilişkin düzenlemeler ile ülkemizde gerçekleştirilen fuarların düzenlendiği iç alanlarda yapılan ilan ve reklamların ilan ve reklam vergisinden muaf tutulmasına ilişkin değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Helal Akreditasyon Kurumu ülkemizde helal alanında akreditasyon hizmeti sunmaya kanunen yetkili olan tek kamu idaresidir. Kanun Teklifinde yer verilen düzenleme ile ülkemizde gönüllülük esasına göre yürütülen helal uygunluk değerlendirme faaliyetlerinin yine bu şekilde devam etmesi, ancak bu faaliyetlerin helal akreditasyon güvencesi altına alınması suretiyle hem tüketicilerin doğru bilgilendirilmesi hem de kamu refahına katkı sunulması hedeflenmektedir.

Yatırım kararları alınırken sürdürülebilirlikle ilgili risklere ve fırsatlara ilişkin kaliteli ve karşılaştırılabilir bilgiye ulaşılması oldukça önemli bir konu olup Teklif ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna söz konusu standartların belirlenmesine ilişkin yetki verilmesi amaçlanmaktadır.

3. Teklif Maddelerinin İçeriği

2/4441 esas numaralı Kanun Teklifiyle,

➤ 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 14 üncü maddesine hüküm eklenmek suretiyle ülkemizde gerçekleştirilen fuarların düzenlendiği iç alanlarda yapılan ilan ve reklamların ilan ve reklam vergisinden muaf tutulması,

➤ 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununa eklenen ek 5 inci maddeyle, arazisi Hazinesin mülkiyetine ait serbest bölgelerde faaliyet ruhsatının süresinin sona ermesi veya iptali halinde, kullanıcıya verilecek tahliye süresi sonunda üstyapıdan çıkarılmayan malların komisyon tarafından sayım ve tespiti yapıldıktan sonra tasfiyeye tabi tutulması, alınması gereken vergiler ve masraflar düşüldükten sonra bakiye bedelin alacaklılara ve diğer hak sahiplerine dağıtılmak üzere icra dairelerine veya diğer ilgili birimlere gönderilmesi, dağıtımdan sonra artan para olması durumunda ise kullanıcının mülkiyet hakkının korunmasını teminen kullanıcı adına emanet hesabına alınması ile üstyapıların tahliyesinin kolaylaştırılması ve atıl kalmasının önüne geçilmesi,

➤ İhracatçı birliklerine yıllık aidat borcu bulunan üyelerden tahsil edilemeyen alacakların genel kurullar tarafından terkin edilebilmesi böylece hem mevcut borçlar hem de ileride oluşabilecek benzer mahiyetteki borçlarla ilgili yaşanacak sıkıntıların önüne geçilmesi,

➤ İhracatçı birlikleri Ticaret Bakanlığı ile sıkı bir bağ içerisinde işlerini yürütmekte olup, ihracatçı birliklerinin genel sekreter veya genel sekreter yardımcılarının atamalarındaki gecikmelerden dolayı birliklerin sevk ve idaresinde yaşanabilecek aksamaların önüne geçilebilmesi amacıyla belli bir süre içerisinde yönetim kurullarınca atama yapılmayan veya yapılamayan durumlarda anılan kadrolara Ticaret Bakanlığı tarafından resen atama yapılabilmesi ve düzenlemeyle mevcut kadrolarda yaşanan boşluk nedeniyle oluşabilecek aksaklıkların önüne geçilmesi,

➤ TİM'in genel sekreter veya genel sekreter yardımcılarının atamalarındaki gecikmelerden dolayı birliklerin sevk ve idaresinde kaynaklanan sorunların önüne geçilebilmesi amacıyla belli bir süre içerisinde yönetim kurulunca atama yapılmayan veya yapılamayan durumlarda anılan kadrolara Ticaret Bakanlığı tarafından atama yapılabilmesi,

➤ İhracat kredileri için kefalet vermek üzere TİM ile Eximbank'ın öz kaynaklarıyla 2021 yılının Ekim ayında kurulan ve Aralık ayında 61 ihracatçı birliğinin ortaklığıyla sermaye yapısı güçlendirilen İhracatı Geliştirme Anonim Şirketine ilave bir gelir sağlanarak sürekli güçlü bir finansal yapıya sahip olması ve böylelikle ihracatçılarımıza sürekli ve etkin bir şekilde hizmet verilmesi,

➤ Madde ile mülga Dış Ticaret Müsteşarlığına tahsis edilmiş olan Hazine taşınmazlarında TİM ve birliklerin kullanımında olanlara ilişkin tereddütlerin ortadan kaldırılması amacıyla söz konusu taşınmazlar için TİM ve birliklerin 5910 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 3/7/2009'dan sonraki kullanımlarına ilişkin herhangi bir bedel talep edilmemesine ilişkin düzenleme yapılması,

➤ 31 Ekim-12 Kasım 2021 tarihleri arasında küresel ısınma ve sera gazı salınım oranlarını azaltma amacıyla 197 ülkenin katılımıyla gerçekleştirilen 2021 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansında (COP26) Uluslararası Muhasebe Standartları Vakfı tarafından Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulunun kurulduğu ve ilan edildiği; bu kapsamda, Uluslararası Muhasebe Standartları Vakfı tarafından yayımlanan söz konusu standartların Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından belirlenmesi ve yayımlanması amacıyla anılan Kuruma yetki verilmesi,

öngörülmektedir.

4. Komisyon Görüşmeleri

Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ziya ALTUNYALDIZ tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Geçtiğimiz günlerde açıklanan dış ticaret verilerinin ülkemizin 2022 yılında da ihracatla birlikte güçlü büyümesine devam ettiğini gösterdiği ve ihracatın geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 24,6 artışla 23,4 milyar dolara yükseldiği ve bu rakamın şimdiye kadar aylık bazda ulaşılan en büyük ihracat rakamı olduğu,

➤ Nisan 2022 ayı içerisindeki 1 milyar 956 milyon dolarlık ihracatın tek bir günde yapılan en yüksek rakam olduğu ve 2021 yılında yüzde 11 olarak gerçekleşen büyümeye net ihracat kaleminin yüzde 4,9 olarak katkı sağladığı,

➤ 2021 yılında yakalanan ivme ve 2022 yılının ilk dört ayındaki rakamların net ihracat kaleminin ülkemizin büyümesinin en güçlü kalemlerinden biri olacağının öncü gösterge niteliğinde olduğu ve Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 2022 yılı sonu için işaret ettikleri 250 milyar dolarlık ihracat hedefine doğru emin adımlarla yüründüğü,

➤ Ülkelerin ihracat yaparak kapılarını dünyaya açtığı ve gelirlerini artırdığı,

➤ 2021 yılında Yüce Meclis tarafından kabul edilen düzenleme ile ihracatın finansmanını güçlendiren, ihracat kredilerinin risk paylaşımını sağlayan, ihracata verilen desteklerin daha etkin bir şekilde hayata geçirilmesine imkân sağlayan İhracatı Geliştirme Anonim Şirketine (İGE A.Ş.) yönelik düzenlemelerin hayata geçirildiği,

➤ Kanun teklifindeki düzenlemelerle İGE A.Ş.'nin finansal yapısının güçlendirilmesi ile kendini yenileyen bir sermaye yapısına bürünmesinin amaçlandığı,

➤ Son yirmi yılda 1 milyar doların üzerinde ihracat yapılan fasıl sayısının 9'dan 35'e ve 1 milyar doların üzerinde ihracat yapılan ülke sayısının 8'den 38'e ve 500 milyon doların üzerinde ihracat yapan il sayısının 7'den 25'e yükseldiği,

➤ Serbest bölgelerden yapılan ihracatta yüksek teknoloji ürünlerinin payının genel ihracattan daha yüksek oranda seyrettiği ve bu bölgelerde yapılan ihracatın birim değerinin yine ülke ortalamamızdan daha yüksek olduğu,

➤ Kanun teklifinde yer alan düzenlemelerle ülkemizdeki serbest bölgelerin dinamizminin artırılmasının ve ülke ekonomisine daha fazla katkı sağlayacak şekilde kullanılmasının amaçlandığı,

➤ Yapılması öngörülen düzenlemelerle serbest bölgelerde bulunan üstyapıların kullanımının etkinleştirilmesinin ve atıl kalmasının önüne geçilmesinin amaçlandığı,

➤ 2020 yılı sonu itibarıyla helal gıda piyasasının yaklaşık 2 trilyon dolarlık bir büyüklüğe ulaşmış olduğu, bu tutarın beş yıl içerisinde 4 trilyon dolara ulaşacağı yönünde tahminler yapıldığı ve bu doğrultuda Helal Akreditasyon Kurumunun daha etkin çalışmasına dönük hükümlere Teklifte yer verildiği,

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifinin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde birinci imza sahibi Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Cihat SEZAL tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Teklifte yer verilen 12 maddeyle çeşitli konulara ilişkin 5 farklı kanunda değişiklik yapılmasının öngörüldüğü,

➤ Uluslararası ticaretin en önemli parçalarından olan fuarların tüm sektörlerin önde gelen firmaları ve girişimciler için bir buluşma noktası hâline geldiği ve buralarda yeni projeler, iş birlikleri ve bilginin paylaşılması ve yayılması için ortak bir platform oluşturulduğu, fuarın organize edildiği bölgede ulaşım, konaklama, alışveriş, yeme içme, nakliye gibi sektörlerle katma değer yaratacağı, bölge ve ülke ekonomisine ciddi katkılar sağlayacağı ve bu doğrultuda Belediye Gelirleri Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle fuar alanlarında yaşanan birtakım sıkıntıların da çözümü adına ülkemizde gerçekleştirilen fuarların düzenlendiği iç alanlarda yapılan ilan ve reklamların, ilan ve reklam vergisinden muaf tutulmasının amaçlandığı,

➤ 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nda serbest bölgelerin ihracata yönelik yatırım ve üretimi teşvik etmek, doğrudan yabancı yatırımları ve teknoloji girişini hızlandırmak, işletmeleri ihracata yönlendirmek ve uluslararası ticareti geliştirmek amacıyla kurulacağına ilişkin hükümlere yer verildiği, hâlihazırda arazisi Hazinenin özel mülkiyetinde bulunan bazı serbest bölgelerde yüzde yüze yakın doluluğa ulaşıldığı ve bu bölgelerde faaliyet göstermek isteyen yatırımcıların taleplerinde karşılama problemi yaşandığı ve faaliyet ruhsatının süresi dolan veya iptal edilen kullanıcıların, kullanımında olan üst yapıların tahliye edilmemesi hâlinde bu üst yapıların kullanım hakkının yeni yatırımcılara veya mevcut kullanıcıları verilmesinin mümkün olmadığı,

➤ Serbest bölgelerde üst yapıdan çıkarılamayan malların üzerinde haciz bulunması hâlinde ise borçlu veya alacaklı tarafından icra yoluyla satış talep edilmediği sürece bu mallar süresiz olarak bu üst yapıda bekletildiği, yapılması öngörülen düzenlemeyle, Hazinenin özel mülkiyetinde bulunan serbest bölgelerin atıl kalmasının önüne geçilmesi ve yeni yatırımcı taleplerinin karşılanabilmesine imkân sağlanması amacıyla, faaliyet ruhsatı iptal edilen ya da süresi dolan kiracı kullanıcıların üst yapıda bulunan mallarının tahliyesi için bir aydan az, altı aydan fazla olmamak kaydıyla süre verilmesi ve bu süre sonunda tahliyesi gerçekleştirilemeyen malların idarece tasfiye edilmesinin öngörüldüğü,

➤ Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da yapılan düzenlemeyle ihracatçı birliklerin genel kurullarınca iflas eden, ölen, ticareti terk eden ve son beş yılda ihracat yapmayan üyelerin borçlarının terkin edilmesinin öngörüldüğü ve yapılan düzenlemeyle hem mevcut borçlar hem de ileride oluşabilecek benzer mahiyetlerdeki borçlarla ilgili yaşanacak sıkıntıların önüne geçilmesinin amaçlandığı,

➤ İhracatçı birliklerinin Türkiye İhracatçılar Meclisi Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcılıklarına otuz gün içerisinde atama yapılmaması hâlinde Ticaret Bakanlığınca resen atama yapılabilmesine imkan tanındığı, yapılan düzenlemeyle, mevcut kadroda yaşanan boşluk nedeniyle oluşabilecek aksaklıkların önüne geçilmesinin hedeflendiği,

➤ Yine, ihracatçı birliklerinin yedek akçelerine aktarılan tutarın, Ticaret Bakanlığınca belirlenecek miktarının İhracatı Geliştirme A.Ş. sermayesine eklenmesinin ve böylelikle ihracatçılara sürekli ve etkin bir şekilde hizmet verilmesinin amaçlandığı,

➤ Teklifte yer verilen bir başka düzenleme ile Ticaret Bakanlığına tahsisli İstanbul'daki bazı Hazine taşınmazlarının TİM'e tahsisinin öngörüldüğü,

➤ Türk Ticaret Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle UFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları vasıtasıyla yatırımcıların işletme değerini belirlemesi, işletmelerin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetime ilişkin sorunlara nasıl karşılık verdiğinin anlaşılması ve yatırım kararı alınırken sürdürülebilirliğe ilişkin ihtiyaca uygun bilgiye ulaşılması amacıyla Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna, Uluslararası Muhasebe Standartları Vakfı tarafından yayımlanan standartlara uygun düzenleme yapma yetkisi verilmesi,

➤ Ülkemizde helal alanında akreditasyon hizmeti sunmaya kanunen yetkili organın Helal Akreditasyon Kurumu olduğu ve Teklifte yapılması öngörülen düzenlemeyle ülkemizde gönüllülük esasına göre yürütülen helal uygunluk değerlendirme faaliyetlerinin yine bu şekilde devam etmesi ancak bu faaliyetlerin helal akreditasyon güvencesi altına alınması suretiyle tüketicilerin doğru bilgilendirilmesi ve kamu refahına katkı sunulması ile piyasadaki güvenilir olmayan helal belgelerin dolaşımının engellenmesinin amaçlandığı,

belirtilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde milletvekilleri tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ 2009'da yürürlüğe giren 5910 sayılı TİM Kanunu'nda son üç yılda dört kez değişiklik yapıldığı ve en son değişikliğin üzerinden sadece altı ay geçtiği ve tekrar kanunda değişiklik yapılmasının öngörüldüğü,

➤ Helal Akreditasyon Kurumunun 2017 yılında kurulmasıyla helal ürünlerin akreditasyonu İslam ülkelerine ihracat artışı beklentilerine rağmen yıllar içinde değişen bir durum olmadığı ve 2017 yılından beri İslam ülkelerine yapılan ihracatın payının düştüğü,

➤ Teklifin 1'inci maddesiyle Belediye Gelirleri Kanunu'nda yapılan değişiklikle, ülkemizde gerçekleştirilen fuarların düzenlendiği iç alanlarda yapılan ilan ve reklamların, ilan ve reklam vergisinden istisna tutulmak istendiği ve bu düzenlemeye ilişkin herhangi bir etki analizinin yapılmadığı,

➤ TOBB verileri incelendiğinde Türkiye'de düzenlenen fuarların yarısından fazlasına ev sahipliğini ilk üç büyükşehir belediyesinin yaptığı, fuarlara gelen ziyaretçi sayısının yüz binleri aştığı ve belediyelerce fuar alanlarında temizlik ve çevre düzenleme gibi kimi hizmetlerin sunulduğu, düzenleme ile yerel yönetimlerin gelir kalemlerinin azalacağı ve düzenlemenin teklif metninden çıkarılması gerektiği,

➤ Serbest bölgelerde üretimin sürdürülebilirliği için faaliyette bulunan firmaların tasfiyesinin doğru bir karar olduğu, ancak tahliye sürecinde tahliyenin gerçekleşmemesi durumunda tahliye konusu yerdeki mallar üzerinde bulunan çeşitli şerhlerin tasfiye kurulunun kararıyla kalkacağına ilişkin düzenleme yapıldığı ve üçüncü kişi alacaklıların haklarının korunması gerektiğinden bu düzenlemenin de teklif metninden çıkarılmasının daha isabetli olacağı,

➤ İhracatçı birlikleri ve TİM'in kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olarak tanımlanmış olduğu, en önemli gelir kalemi olan aidatların kanun gücüyle ve kanunda belirlendiği şekilde toplandığı, Teklifin 3'üncü maddesinde yer alan düzenlemenin üyelerin aidat borçlarını ödemekten imtina etmesi sonucunu doğurabileceği,

➤ Anayasa Mahkemesi kararıyla ihracatçı birliklerinin kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olduğuna hükmedildiği, TİM ve birliklerin Ticaret Bakanlığına bağlı kuruluş vasfının ortadan kalktığı ama getirilen düzenlemelerle genel sekreter ve yardımcılarının Bakanlık tarafından atanması için yol ve yöntemler arandığı,

➤ Teklifin 6'nıncı maddesiyle yedek akçe düzenlemesinin geçici nitelikten kalıcı hâle getirilmesinin hedeflendiği, bu nedenle teklifin 6'nıncı maddesi için oransal bir sınırlama belirlenmesinin veya maddenin teklif metninden çıkarılması gerektiği,

➤ Teklifin 7'nci maddesiyle Sayıştay raporuyla tespit edilmiş mevzuata aykırı bir durumun kanuni düzenleme yapmak suretiyle yasallaştırılmak istendiği ve Sayıştay'ın önerisini uygulamak yerine kanunla düzenleme yapılmasının tercih edildiği,

- Teklif ile Helal Akreditasyon Kurumu Yönetim Kuruluna tanınan idari para cezası verme yetkisi kapsamında yer verilen cezaların alt ve üst sınırları arasında büyük fark bulunduğu,
- TİM'in atama yetkisinin Bakanlığa devredilmesini doğru olmadığı, TİM'e bağlı birlikler ve TİM'in Yönetim Kurulları tarafından 30 gün içerisinde genel sekreter veya genel sekreter yardımcısını neden atanmadığının merak edildiği,
- Türkiye'de ithalat artışının rekor kırdığı, Nisan 2022 Ticaret Bakanlığı verilerine göre ihracat yıllık yüzde 24,6 artarken ithalatın da yüzde 34,9 artış gösterdiği,
- Ocak-Nisan 2022 dönemine ait dört aylık veriler incelendiğinde bir önceki yıla göre ihracatın yüzde 21 artarken ithalatın yüzde 40 artış gösterdiği,
- Toplumun büyük kesimlerinin artan ihracat rakamlarından herhangi bir refah payı alamadığı ve kazanılan gelirin belirli çevrelere aktığı,
- İhracatın artmadığı sürece ithalatı karşılama oranının da doğal olarak düşeceği, bu nedenle ülkemizin 500 milyar dolar ihracat hedefine odaklanması gerektiği ve bunun uzak bir hedef olmadığı,
- Ülkemizin salgın sürecinde yatırımlarına ve projelerine devam ettiği, 2021 yılında dönemler bazında hem de yıl genelinde 225 milyar 368 milyon dolarla tüm zamanların ihracat rekorunun kırdığı ve bunun salgının etkilerini diğer ülkelerden daha az hissedildiğinin önemli bir ispatı olduğu,
- Teklif ile ihracatı daha ileriye taşımak için önemli düzenlemelere yer verildiği, arazisi hazinenin özel mülkiyetinde bulunan serbest bölgelerde uzun yıllar haciz ve ipotek durumunda kalan böylelikle hâlihazırda yüzde yüz doluluğa ulaşan ve yeni yatırımcıların sıra beklediği serbest bölgeleri atıl duruma düşüren bir sorunun çözülmesiyle ilgili düzenlemenin bunlardan biri olduğu,
- Firmaların iç alanlarında yapacakları reklamlarda sağlanacak vergi muafiyetine ilişkin düzenlemenin son derece önemli olduğu, böylelikle dijitalleşmeye rağmen önemini kaybetmeyen pek çok firmanın aynı ortamlarda bulunması sebebiyle insanların hâlen yoğun bir ilgi gösterdiği fuar alanlarında firmaların reklamlarını vergiden muaf tutularak gerçekleştirebileceği,
- İhracatçı birliklerinin ve Türkiye İhracatçılar Meclisinin genel sekreter ve genel sekreter yardımcılarını atama konusunda yaşanacak aksaklıklarda belirlenen süre sonunda Ticaret Bakanlığının devreye girmesi ile ülkemizin ihracatını organize eden bu kuruluşlarda herhangi bir yönetim zafiyeti yaşanmasının önüne geçileceği,
- Teklifte yer verilen düzenlemelerin ihracatçıların önündeki prosedürleri azaltarak işlerine odaklanmalarına yardımcı olacağı ve belli alanlardaki standartları daha işlevsel hâle getireceği,
- İhracatçı birliklerinin yıllık aidat borcuna ilişkin düzenlemenin ileride oluşabilecek daha büyük sorunları çözmek adına önemli bir adım olduğu,
- Serbest bölgelere yönelik yoğun talep karşılama ve atıl firmaların tahliyesini kolaylaştırmak için 2'nci maddede yer alan düzenlemenin kurulacak komisyona tanınan geniş yetkiler bağlanımda bir sorun yaratacağı ve bu yetkinin üçüncü kişilerin alacaklarını ve firmanın mülkiyet hakkını ihlal etmesi tehlikesini beraberinde getireceği,
- TİM'in kamu kurumu niteliğinde olmasından dolayı mülk transferinin kamu kurumları arasında olabileceği bu nedenle yapılan düzenlemenin doğru olmadığı,
- Türkiye'nin ithalata bağımlılığının arttığı ve bu bağımlılığın göz ardı edilerek Eylül 2021 'de uygulamaya konulan politikanın yüksek enflasyon, yüksek dış açık, düşük büyüme ve yoksullaşma olarak sonuçlandığı,

➤ Afrika ülkeleri ile ihracat ve ithalat işlemlerinde yaşanan sıkıntılardan birinin helal sertifika konusu olduğu, helal pazarının sadece bir Arap coğrafyası olarak değerlendirilmemesi gerektiği,

➤ Kanun koyucunun en önemli görevinin izleme ve değerlendirme olduğu bu kapsamda bazı suiistimallerin önüne de geçmek amacıyla Helal Akreditasyon Kurumunun yapısını güçlendirmenin ve son tüketicinin de doğru bir şekilde bilgilendirilmesinin oldukça önemli olduğu,

➤ Üst yapıdan çıkarılamayan malların komisyon tarafından sayım ve tespiti yapıldıktan sonra tasfiyeye tabi tutularak alınması gereken masrafların düşürüldüğü, hak sahiplerine dağıtılmak üzere icra dairelerine bu dosyanın tekrar gönderildiği ve icra dairesine gönderilmiş dosyada mülkiyet hakkına kesinlikle bir müdahalenin söz konusu olmadığı, üçüncü şahısların alacaklarının ve haklarının korunmuş olduğu,

belirtilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde Ticaret Bakan Yardımcısı Rıza Tuna TURAGAY, Ticaret Bakan Yardımcısı Özgür Volkan AĞAR, Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi Serdal GÜNGÖR, Türkiye İhracatçılar Meclisi Başkanı İsmail GÜLLE, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Millî Emlak Genel Müdürlüğü Hukuk ve Mevzuat Dairesi Başkanı Veli KARAKAYA, Kamu Gözetimi Kurumu Muhasebe Standartları Dairesi Başkanı Mehmet ŞİRİN ile Helal Akreditasyon Kurumu Yönetim Kurulu Başkanı Zafer SOYLU tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ EXİMBANK kredilerinin, son dönemde günlük 100 milyon dolarlık limite ulaştığı,

➤ İhracatı Geliştirme Anonim Şirketi'nin yüzde 95'i ihracatçı birlikleri ve TİM'in ortaklığında, yüzde 5'inin de EXİMBANK'ın ortaklığında kurulduğu ve mevcut yapısıyla 1 milyar 461 milyon TL'lik bir öz sermayeye sahip olduğu ve bu öz sermayeyle de kullanılabilecek kredinin 23-24 milyar TL civarında olduğu,

➤ Yakın zamanda sağlanacak hazine garantisi ile 23-24 milyar TL'lik ilave bir kredi kullandırma imkânına ulaşılabileceği,

➤ Bankalar Birliğiyle yapılan görüşmeler sonucunda ticari bankaların da bu sistem içerisinde yer alacağı ve yüzde 20 kadar bir payın ticari bankalara ait olacağı böylece İhracatı Geliştirme Anonim Şirketi'nin (İGE A.Ş.) önümüzdeki yıllarda kurumsallaşmış, doğrudan doğruya ihracatı destekleyen ve özellikle KOBİ'lerimizin finansmana erişimde yaşadıkları sıkıntıları ortadan kaldıran temel bir kefalet kurumu olacağı,

➤ İhracatçı birliklerinin topladığı yedek akçelerden belli bir miktarın aktarımının İGE A.Ş.'nin sermayesine eklenmesi şeklinde olduğu, Teklifte yer alan düzenlemede belli bir oran belirtilmemesinin temel nedenlerinden birinin ihracatçı birliklerinin ihtiyaçları söz konusu olursa, belirtilen o oranın altında kalınması tehlikesiyle de karşı karşıya kalılabileceği,

➤ Temel amacın ihracatı ve katma değeri yüksek olan ihracatı artırmak olduğu, Türkiye'nin kilogram birim ihracat fiyatının 1,40-1,41'er civarında olduğu ve bunun yüksek bir rakam olmadığı ancak bunun içerisinde çimento, mermer, doğal taş gibi ürünleri çıkarıldığında bu rakamın 1,76'lara, 1,80'lere kadar ulaştığı,

➤ EXİMBANK'ta ve İGE'de de yapılan programlarla yurt dışı katma değeri yüksek teknoloji yoğun sektörlerin önceliklendirildiği,

➤ Fuarlardan alınan ilan ve vergi gelirlerinin aslında fuar içerisinde tabeladan bile vergi alınmaya başlanmış duruma evrildiği, düzenleme ile herhangi bir şekilde belediye gelirlerini azaltmak için atılmış bir adımın söz konusu olmadığı, geçmişe dönük bir düzenleme yapılmadığı, tamamen yaşanan bir sıkıntıdan kaynaklı olarak bir düzenlemeye gidildiği,

➤ TİM'in, Türkiye'nin belli temel ihracatçıları bünyesinde toplayan çatı kuruluşu olduğu ve herhangi bir şekilde yönetimde bir boşluk olmamasının arzu edildiği ve atama ile düzenlemenin bu minvalde yapıldığı,

➤ İthalattaki artışın Rusya-Ukrayna krizinden sonra petrol ve doğalgaz fiyatlarındaki inanılmaz artışlardan kaynaklandığı,

➤ Enerji hariç, ihracatın ithalatı karşılama oranının şu anda yüzde 100'ün üzerine çıkmış olduğu,

➤ Serbest bölgelerde ruhsat iptali gerçekleştiği takdirde, üst yapıda bulunan taşınırın tasfiye sonucunda mülkiyet hakkı ihlalinin kesinlikle söz konusu olmadığı, mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla kanunla kısıtlanabileceği,

➤ Şerhler kaldırılarak malın satılabilir duruma geldiği bu nedenle şerhlerin düşülmek zorunda olduğu,

➤ İhracatçı birliklerine yıllık aidat borcu bulunan 141.567 üyeden yalnızca 33.910 üyenin ticaret sicil kaydının aktif olduğu, 56.288 üyenin tasfiye, terkin veya infisah hâlinde olduğu, bunların haricindeki 51.369 firmanın ise kaydının sistemde dahi bulunmadığı, bu üyelerden hiçbirinin 2015 yılından sonra ihracat yapmadıklarının tespit edildiği ve bu alacakların yaklaşık 12 milyon TL tutarında olduğu,

➤ Bakanlıkla sürekli istişare halinde bulunulduğu, ihracatçı birliklerine yönelik görevlerle ilgili herhangi bir dayatma ve bir görevlendirme olmadığı,

➤ Pandemi nedeniyle iki seçimde aksamalar olduğu ve bu süreçte bazı pozisyonların vekâleten yürütüldüğü ve asaleten götürülmesinin en ufak bir suiistimale imkan vermeden hızlı karar alınması konusunda daha isabetli olacağı ve Teklif kanunlaşınca da otuz gün içerisinde iki kişinin atamasının yapılacağı,

➤ İhracatın gelişme sürecinde de bazı sektörlerimizin bir araya gelme koşulları nedeniyle birlik sayısında artış ve sektörlerde de genişleme yaşandığı bu yoğunluk nedeniyle görevlendirmenin daha etkin ve esnek şekilde yapılabilmesi amacıyla yönetim kurulu üye ve başkanvekili sayısının artırılmasına ihtiyaç duyulduğu,

➤ Birliklerin normal kendi faaliyetleri için de yedek akçe kullanımı izinlerinin mevzuat uyarınca Bakanlık tarafından verildiği,

➤ TİM'in ve ihracatçı birliklerimizin kullanmış olduğu binaların tamamen Türkiye İhracatçılar Meclisinin ve ihracatçı birliklerinin kaynaklarıyla yapılmış olduğu, bahse konu taşınmazın 1990'lı yıllarda, Türkiye İhracatçılar Meclisi kanunun şartlarını sağladığı dönemde kanun gereği 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 47'nci maddesi gereği ilgili kuruma tahsis edilmiş bir taşınmaz olduğu, ancak 2009 yılında yapılan kanuni düzenlemeyle tahsis şartlarını TİM'in kaybetmiş olduğu ve Sayıştay raporunda bu durumun ortaya çıktığı, yapılan düzenleme ile TİM'in 2009'da kaybettiği kanuni şartların tekrar TİM'e iade edilmesinin amaçlandığı,

➤ Bahse konu taşınmazların kullanımından kaynaklı 2009 yılından beri bugüne kadar 10 milyon liralık bir ecrimisil rakamının bulunduğu ve bahse konu ecrimisil rakamının bu düzenlemeyle beraber silineceği,

➤ Şirketlerin uluslararası alanda geçerli raporlama yapabilmelerine imkân sağlamak ve bu raporlama altyapısını ülkemize kazandırmak amacıyla sadece halka açık şirketlere değil başta KOBİ'ler olmak üzere diğer ihracat şirketlerine bir raporlama altyapısının sağlanacağı ve taslak standartların da hazırlandığı,

➤ Helal Akreditasyon Kurumu'nun fiziki, beşeri mevzuat altyapısını tamamlayarak Ekim 2019 tarihinde akreditasyon başvurularını almaya başladığı, bugüne kadar yaklaşık yarısı yurt dışından olmak üzere toplamda 67 belgelendirme ve laboratuvarında akreditasyon başvurusu aldığı ve 67 tane başvurunun tamamının Kurum tarafından incelendiği, bu incelemenin neticesinde 18 tane başvuru olumlu olarak neticlendiği ve akreditasyon kararına bağlandığı, 25 tane başvurunun ise başvuran kuruluşların temel eksikliklerinin tespitinden dolayı reddedildiği,

➤ Teklifte yer alan idari para cezalarına ilişkin paralel düzenlemelere 7223 sayılı Ürün Güvenliği Kanunu ile 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Kanun'da yer verildiği,

➤ Uluslararası teamüller doğrultusunda yaklaşık bir yıllık bir akreditasyon denetim süreci olduğu için Kanunun yürürlük tarihinde de bir yıllık süre tanındığı, ifade edilmiştir.

5. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

2/4441 esas numaralı Kanun Teklifi, aşağıda yer verilen değişikliklerle birlikte kabul edilmiştir.

➤ Teklifin çerçeve 1'inci maddesi, "Ülkemizde" ibaresinin 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunundaki kullanıma uygun olarak "Türkiye'de" şeklinde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

➤ Teklifin çerçeve 2'nci maddesi, "Üstyapıların tahliyesi ve malların tasfiyesi" şeklinde madde başlığı eklenmesini teminen redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

➤ Teklifin çerçeve 3'üncü maddesi, madde çerçevesinin redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir.

➤ Teklifin çerçeve 4'üncü maddesi, rakamların yazı ile yazılması "re'sen" ibaresindeki kesmenin kaldırılmasını teminen redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

➤ Teklife 4'üncü maddeden sonra gelmek üzere 5910 sayılı Kanunun 13'üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "oniki" ibaresi "onbeş" şeklinde ve "üç" ibaresi "beş" şeklinde değiştirilmesini teminen yeni 5'inci madde ihdas edilmiş ve diğer maddeler teselsül ettirilmiştir. Değişikliğin gerekçesi şu şekildedir:

"Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin (TİM) faaliyetlerindeki genişleme ile doğru orantılı olarak, TİM tarafından yürütülen işlerin yanı sıra temsil ve organizasyon katılımlarında artış meydana gelmiştir. TİM, ülkemiz ihracatında özel sektör kanadındaki çatı kuruluş olarak kamu ve özel sektör nezdinde birçok kurul ve komisyonda temsil edilmektedir. Muhtelif kurul ve komisyonlarda temsilin yanı sıra, sektörel çalışmalar, lojistik, inovasyon, dış ticaret mevzuatı ve uygulamaları, vergi mevzuatı ve uygulamaları, istihdam, dijital dönüşüm, pazara giriş (ticaret heyetleri başta olmak üzere) gibi çalışmaların başkan ve/veya yönetim kurulu adına takip ve koordinasyonu için başkan vekili sayısının artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Diğer taraftan, TİM bünyesinde faaliyet gösteren sektörlerin yönetim kurulunda daha etkin ve çoğulcu şekilde temsil edilmesi, karar alma süreçlerinin daha çoğulcu bir anlayışla yürütülmesi, çeşitli proje ve işlerin yürütülmesi için yönetim kurulunca yönetim kurulu üyeleri nezdinde görevlendirmenin daha etkin ve esnek şekilde yapılabilmesi amacıyla yönetim kurulu üye ve başkanvekili sayısının artırılmasına ihtiyaç bulunmaktadır."

➤ Teklifin 5'inci maddesi, rakamların yazı ile yazılması “re’sen” ibaresindeki kesmenin kaldırılmasını teminen redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 6'ncı madde olarak kabul edilmiştir.

➤ Teklifin 6'ncı maddesi, “Yedek akçelerden İhracatı Geliştirme Anonim Şirketine aktarılabacak tutar” şeklinde madde başlığı eklenmesini teminen redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 7'nci madde olarak kabul edilmiştir.

➤ Teklifin 7'nci maddesi, “Tahsis” şeklinde madde başlığı eklenmesini ve işlenecek metnin yazım ve imla kurallarını uygunluğunu teminen redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 8 inci madde olarak kabul edilmiştir.

➤ Teklifin 8'inci maddesi, 9'uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

➤ Teklifin 9'uncu maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 10'uncu madde olarak kabul edilmiştir.

➤ Teklifin 10'uncu maddesi, 11'inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

➤ Teklifin yürürlüğe ilişkin 11'inci maddesi, yeni eklenen 5'inci madde doğrultusunda madde numaralarının redaksiyona tabi tutulması suretiyle 12'nci madde olarak kabul edilmiştir.

➤ Teklifin yürütmeye ilişkin 12'nci maddesi, 13'üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddeleri üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Teklif, yapılan değişiklikler de dikkate alınarak kanunların yapılmasındaki esas ve usullere uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmuştur.

6. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere, İstanbul Milletvekili İffet POLAT, Manisa Milletvekili Semra KAPLAN KIVIRCIK, Samsun Milletvekili Fuat KÖKTAŞ ve Denizli Milletvekili Şahin TİN özel sözcü olarak seçilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığımıza saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Ziya Altunyalız</i>	<i>Fahri Çakır</i>	<i>Ahmet Çolakoğlu</i>
Konya	Düzce	Zonguldak
Kâtip	Üye	Üye
<i>İffet Polat</i>	<i>Müzeyyen Şevkin</i>	<i>Ayhan Altuntaş</i>
İstanbul	Adana	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Son oylamada bulunamadı, muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Abdurrahman Başkan</i>	<i>Çetin Osman Budak</i>	<i>Vahit Kiler</i>
Antalya	Antalya	Bitlis
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	

Üye <i>Şahin Tin</i> Denizli (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Yasin Öztürk</i> Denizli (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mehmet Erdoğan</i> Gaziantep
Üye <i>Ali Kenanoğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Tacettin Bayır</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mehmet Cihat Sezal</i> Kahramanmaraş
Üye <i>Tahsin Tarhan</i> Kocaeli (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu</i> Manisa (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Semra Kaplan Kıvırcık</i> Manisa (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Hacı Özkan</i> Mersin	Üye <i>Fuat Köktaş</i> Samsun (Bu raporun özel sözcüsü)	

MUHALEFET ŞERHİ

Genel Değerlendirme

29 Nisan 2022 tarihinde Komisyonumuza havale edilen ve 11 Mayıs 2022 tarihinde görüştüğümüz 2/4441 esas numaralı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ihracatçının sorunlarının çözümünden uzaktır.

Teklifin ilgili Bakanlık tarafından hazırlandığı Komisyon görüşmelerinde anlaşılmıştır. Bu husus Anayasanın 88 inci maddesine açıkça aykırılık taşımakta olup Yasama sürecinde iktidar partisi tarafından TBMM'ye sunulan her kanun teklifinde Anayasanın bu hükmü açıkça ihlal edilmektedir.

Öte yandan görüşmeler sırasında gerek Kanunun imza sahibi vekillere gerek bürokratlara teklifin maddelerine ilişkin olarak ilettiğimiz sorulara tatmin edici cevaplar alınamamış, teklifle getirilen düzenlemelerle Kanun Teklifinin gerekçesinde yazılanlardan ziyade siyasi amaçlar güdüldüğü anlaşılmıştır.

Gerek İçtüzüğün 23'üncü ve gerek 37'nci maddeleri hükmü kapsamında Teklif tali komisyon olarak Adalet Komisyonu, İçişleri Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmişse de tali komisyonlarda, tali komisyonların uzmanlığını ilgilendiren düzenlemeler görüşülmeksizin ve Komisyonumuza görüşleri sunulmaksızın, Komisyonumuzda doğrudan görüşülmüştür.

Gerek ilgili düzenlemelerin tali komisyonlarda görüşülmemesi, Yasama sürecinin nitelikli bir şekilde işlememesine neden olmaktadır. Zira Kanun Tekliflerinin uzmanlıkları yönünden tali komisyonlarda ele alınmaması neredeyse bir gelenek haline gelmiş ve tali komisyonlar adeta işlevsizleştirilmiştir.

Tüm dünyada daha iyi karar alma konusundaki çabalar sürekli olarak artarken, bu amaçla çeşitli mekanizmalar da geliştirilmektedir. Yapılan düzenlemelerin pek çok alana tesir ettiği de dikkate alınarak hem mevcut düzenlemelerin gözden geçirilmesi hem de yeni yapılacak düzenlemeler için maliyet-fayda-etki analizlerinin yapılması büyük önem taşımaktadır. Yapılacak düzenlemelerin getireceği olumlu-olumsuz sonuçlar ve toplum tarafından nasıl karşılanıp tekliflere

nasıl cevap verileceği yasama organları ve karar vericiler için de öncelikli konular arasında yer almalıdır. Bu kapsamda, düzenlemenin bütçeye, mevzuata, sosyal, ekonomik ve ticarî hayata, çevreye ve ilgili kesimlere etkilerinin ne olacağını göstermek üzere hazırlanan düzenleyici etki analizleri önemli rehber niteliğindedir. Ancak yasama sürecinde bu ön hazırlık aşaması da özellikle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin uygulanmaya başladığı dönemle birlikte adeta unutulmuş ve rafa kaldırılmıştır. Tekliflerin düzenleyici etki analizleri yapılmamakta ve görüşmeler sırasında değerlendirilmemektedir. Bu da yasama sürecini sakatlamaktadır.

Teklifin Genelinin Değerlendirilmesi

Teklif 1 yürütme, 1 yürürlük olmak üzere 12 maddeden oluşmakta olup, 5 ayrı Kanunda değişiklik düzenlemektedir. Bu Kanunlar;

- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu
- 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu
- 5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun
- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 7060 sayılı Helal Akreditasyon Kurumu ile ilgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'dur.

Teklifin görüşmeleri sırasında verilen önerge ile 4.maddeden sonra gelmek üzere madde ihdası yönündeki önergenin kabul edilmesi neticesinde teklif toplam 13 maddeden oluşmaktadır.

Kanun teklifinin gerekçesinde öncelikli olarak ihracatçıların desteklenmesine yönelik düzenlemeler yapıldığı ifade edilse de ihracatçının artan hammadde, girdi ve navlun maliyetlerinin çözümüne yönünde bir adım atılmayan Teklif ihracatın yapısal sorunlarına çare olmamaktadır. 2022 ocak – nisan aylarında toplam ihracatımız 83,57 milyar dolar iken, ithalatımız 116 milyar dolar olmuş, dış ticaret açığımız 32,5 milyar dolara ulaşmıştır.

Türk Lirasının değerinin düşmesi ile ihracatın artacağına yönelik yanlış politika ve öngörüler neticesinde kur korumalı mevduat (KKM) yöntemi ile Türk Lirasına değer kazandırılmaya ve ihracatçıların dövizlerinin yüzde 40'ını merkez bankasına satma zorunluluğu getirerek merkez bankası döviz rezervleri artırılmaya çalışılmıştır. Ancak bu yöntem de hazineye yük olarak dönmüş ve son açıklanan verilere göre, KKM'ye yatırılan miktar 810 milyar liraya ulaşmış, dövizdeki artışın da önüne geçilememiştir.

1980 yılında, yani Türkiye'nin dünya ekonomileri ile eklemlenme biçimini değiştirdiği, ithal ikameci sanayiden ihracata dayalı büyümeye geçildiği yılda, ülkemizin dünya ticaretinden aldığı pay yüzde 0,86 iken, 2020 yılı sonunda bu pay hala 0,85'te bulunuyor.

1980 yılında ülkemizin gelişmekte olan ülkeler grubu milli gelirleri içerisindeki payı yüzde 3,55 iken Akp'nin iktidara geldiği 2002 yılında bu oran yüzde 3,39'du. 2020 yılı sonunda, Akp'nin yanlış politikaları neticesinde bu oran yüzde 2,12'ye geriledi.

Teklif bu sorunların çözümüne yönelik adımlar atılmasından uzak olup, geneli itibarıyla bakıldığında ve komisyon görüşmelerinde de açıkça ortaya konulduğu üzere adeta iktidarın fiilen zaten arka bahçesine dönmüş bir kurumu, kanunen de Ticaret Bakanlığı'nın boyunduruğu altına alma, özellikle Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin gelirlerini kısma kaygısıyla fuarlardaki ilan ve reklam vergisinden muafiyet, Komisyonumuzda 20 Ekim 2021 tarihinde görüşülen Torba Yasa ile yasal zemini oluşturulan, hisselerinin çoğunluğu TİM'de bulunmasına rağmen yönetiminin çoğunluğu kamuda bulunan İhracatı Geliştirme AŞ'ye TİM'in ve bağlı birliklerinin yedek akçelerinin bir kısmını da her yıl aktararak kaynak yaratma çabasının eserdir.

Belediyeler yüzbinlerce misafirin ziyaret ettiği, on binlerce katılımcısı olan fuarlara, temizlik, çevre düzenlemesi gibi pek çok hizmet sunmaktadır. Belediyelerin çalışma ekipleri özellikle büyük ve kapsamlı fuar dönemlerinde yetersiz gelmekte ve bu nedenle Belediyeler ek personelle bu fuarlarda temizlik hizmetini verebilmektedir. Belediyelerin verdiği bu hizmetler belediye açısından önemli bir gider kalemini teşkil etmektedir. Zira fuarlarda oluşan atıkların toplanması, transferi hatta bertaraf edilmesi yine belediyenin görev ve uhdesindedir. Belediye Gelirleri Kanunu gereğince yerel yönetimler fuar organizasyon firmalarından reklam ve ilan geliri alma hak ve yetkisine sahiptir. Bu yetki bir fuar organizasyon firması ile belediye başkanlığı arasında yaşanan ihtilaf neticesinde olayın yargıya taşınması sonucunda Danıştay tarafından da verilen kararla da hükme bağlanmıştır. Anlaşılan odur ki belediyenin Kanundan kaynaklanan bir yetkiyi kullanmasının organizasyon firmasını borçlarının yükseklığı nedeniyle rahatsız etmesi neticesinde anılan yargı kararının ve belediyenin ilgili mevzuat hükümlerini uygulamasının diğer belediyelere de emsal teşkil etme riskini bertaraf edebilmek amacıyla ve teklifin gerekçesinde belirtilenin aksine fuar katılımcısı firmalardan değil, fuarı düzenleyen organizasyon firmalarının ilan ve reklam vergisinin muhatabı olduğu açık olduğu halde teklifle kanun değişikliği yoluna gidilmesi, Akp iktidarınca hukukun üstünlüğü ilkesinin gözetilmediğinin açık bir göstergesidir.

Türkiye İhracatçılar Meclisinin kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olduğu Anayasa mahkemesi kararı ile açıklığa kavuşturulduğu, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarının

Anayasanın 135.maddesi hükmü gereğince kendilerine özgü yapıları içinde yürütme organından bağımsız olduğu Anayasal güvence altına alındığı halde, TİM'i Ticaret Bakanlığına bağlı bir kuruluş haline getirme çabası da yine hukukun üstünlüğü ilkesine aykırı olduğu gibi, üyelerinin hak ve menfaatlerini korumakla görevli TİM Başkanına teklifle getirilen düzenlemelere dair üyelerinin görüşlerini alıp almadığı hususu sorulduğunda tatmin edici bir cevap verememiş olması da bağımsız ve özerk yapının TİM Başkanı eliyle adeta iktidara teslim edildiğinin açık bir göstergesidir. İhracatçının bağımsızlığına gölge düşürmüştür. TİM Başkanı, bu kanun değişikliği ile halihazırda kullanımında olan binanın TİM'e Sayıştay'ın gösterdiği hukuka uygun yol ve yöntemi dolanarak tahsisi ve 2022 haziran ayında düzenlenmesi gereken TİM Genel Kurulu öncesinde seçimi etkileyecek şekilde yönetim kurulu üye sayısını artırarak lehine durum oluşturmak için, TİM'in en çok hisseye sahip ortağı olmasına rağmen, yönetimde kamu ağırlığının olduğu İhracatçı Geliştirme AŞ'ye yeni bir kaynak sağlamak amacıyla ihracatçının ödediği aidatlardan oluşan yedek akçeyi aktarmakta ve birlik ile TİM genel sekreter ve yardımcılarının Bakanlık tarafından atanmasına göz yummuştur.

Öte yandan Teklifte Helal Akreditasyon Kurumuna yönelik de düzenlemelere yer verilmiştir. Kurumun kuruluş yasası görüşülürken 10 milyar dolarlık bir pazara giriş yapılacağı ifade edilmiş ise de TÜİK'in açıkladığı ihracat rakamları incelendiğinde beklentilerin aksine helal ürünlerin akreditasyonu İslam ülkelerine ihracatta bir artış yaşanmadığı anlaşılmaktadır. En çok ihracat yaptığımız ilk 10 ülkeye baktığımızda yıllar içinde değişen bir durum olmadığı bu ülkeler arasında nüfusunun yoğunluğu Müslüman olan tek ülkenin Irak olduğu anlaşılmaktadır. Veriler ülke gruplarına göre incelendiğinde ise İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi ülkelere yapılan ihracat 2013'te toplam ihracatımızın %33,6'sını oluştururken, geline nokta %25,2'ye düşmüş durumdadır. Helal Akreditasyon Kurumu kurulduğu yıl İslam Ülkelerine ihracatımızda %29,6 olan payda tam 4,4 puan düşüş yaşandığını TÜİK verileri de ortaya koymaktadır.

Teklifin Maddelerinin Değerlendirilmesi

Madde 1 : 2464 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle ülkemizde gerçekleştirilen fuarların düzenlendiği iç alanlarda yapılan ilan ve reklamlar ilan ve reklam vergisinden istisna tutulmaktadır.

2019 – 2020 – 2021'de ülkemizde düzenlenen fuarlara TOBB veri tabanından bakıldığında, 2019 yılında toplam fuar sayısı 482, en çok fuar düzenlenen 3 il İstanbul 195, İzmir 38, Ankara 37 olmak üzere toplam 270 fuar bu ilk üç ilde düzenlenmiştir. 2020 yılında toplam fuar sayısı 137 olup, İstanbul'da 49, Antalya'da 11, İzmir'de 10 olmak üzere ilk 3 ilde 70 fuar düzenlenmiştir.

2021 yılında toplam 254 fuardan 113'ü İstanbul'da, 21'i Antalya'da ve 15'i de İzmir'de düzenlenmiştir.

Veriler göstermektedir ki Türkiye’de düzenlenen fuarların yarısından çok daha fazlasına ev sahipliği yapan ilk üç belediye CHP’li başkanlarca yönetilmektedir. Bu düzenleme ile her ne kadar fuarlar destekleniyormuş gibi gözükse de doğrudan CHP’li belediyelerin gelirlerinin düşürülmesinin amaçlandığı açıktır.

Siyasi iktidarın dönemsel politikaları sonucu Kanunlarda değişiklik öngörmesi devlet sistematüğini bozmakta ve özellikle bu gibi siyasal amaçlı düzenlemelerle kamu yararını zedelemektedir. Bu düzenleme ile Fuarlara gelen ziyaretçi sayıları yüzbinleri aştığı, Belediyeler fuarlara temizlik hizmeti ve çevre düzenleme hizmeti gibi tüm belediyecilik hizmetlerini verseler de reklam ve ilan geliri elde edemeyeceklerinden hizmet maliyetlerini karşılayacak gelir kalemi silinmektedir. Bu nedenle Teklifin 1.maddesinin teklif metninden çıkartılmasına yönelik önerimiz vardır.

Madde 2 : 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununda yapılması teklif edilen düzenleme ile hazinenin özel mülkiyetinde olan serbest bölgelerde ruhsatı iptal edilen kiracı ve yatırımcı kullanıcılara tahliye için 1 aydan az ve 6 aydan fazla olmamak üzere süre verilmesi, verilen süre tamamlandığında tahliye etmeyenlerin komisyon marifetiyle tahliyesi hüküm altına alınmaktadır. Serbest bölgelerde üretim faaliyetinin sürdürülebilirliği için bu düzenleme olumlu olmakla birlikte düzenlemenin 2.fikrasında tahliye süresinde tahliye gerçekleşmez ise, tahliye konusu yerdeki mallar üzerinde bulunan haciz, satılamaz, devredilemez, rehin, ipotek gibi şerhlerin de kalkacağı düzenlenmektedir. Bu alacaklı 3.kişilerin haklarını korumaktan uzak bir düzenleme olup, Kanunla korunan hakların idare bünyesinde kurulan tasfiye komisyonunun işlemi ile kaldırılması sonucunu doğurmaktadır. Anılan düzenlemenin teklif metninden çıkartılmasına yönelik önerimiz bulunmaktadır.

Madde 3: 5910 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle halihazırda birliklerde yaşanan aidat tahsilat sorununa birlik yönetim kurullarına yetki vermek suretiyle çözüm getirilmesi amaçlandığı, halihazırda ihracatçı birliklerine yıllık aidat borcu olan üye sayısının 141.567 olduğu bunlardan 33.910’unun sicil kaydı aktif, 56.288’inin tasfiye, terkin ve infisah sürecinin devam ettiği, 51.369’unun ise kaydı bulunmadığı belirtilmekte ve düzenleme ile iflas eden, ölen, ticareti terk eden, son 5 yılda ihracat yapmayan üyelerin borç ve gecikme zamları terkin edilmekte ise de Komisyonda terkin edilecek miktara dair bilgi verilememiştir. İhracatçı birliklerinin kamu görevi yerine getirdiği, gelirlerinin Kanunla sayılan hallerle sınırlı olduğu göz ardı edilmekte ve aidat borçları için bir çözüm bulunuyor gibi gözükse de aidat borçlarını ödemekten imtina etme sonucunu da doğurabilecek bir düzenleme yapılmaktadır. Teklifte getirilen düzenlemenin süreklilik arz etmemesi ve ihracatçı birliklerinin tahsil sorunu yaşadığı hallere çözüm amacıyla bir kereye mahsus olmak üzere maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk Genel Kurul

Toplantısı tarihi itibarıyla iflas eden, ölen, ticareti terk eden veya son beş yıl takvim yılında ihracat yapmayan üyelerin resen tespiti halinde borçlarının ve bu borçlarının gecikme zamlarının terkin edilmesinin geçici madde ile düzenlenmesi geçici madde ile düzenlenmesine yönelik önergemiz vardır.

Madde 4 ve Madde 5 : 5910 sayılı Kanun kapsamında birlikler ve TİM’de görevlendirilecek genel sekreter ve genel sekreter yardımcılarının 30 gün içinde atanmaması halinde Ticaret Bakanlığınca atama yapılacağı düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesi kararı ile İhracatçı Birliklerinin kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olduğuna hükmedilmiştir. Bu karar ile TİM ve birliklerin Ticaret Bakanlığına bağlı kuruluş vasfı ortadan kalkmıştır. Ancak Teklifte yer alan düzenleme birliklerin ve TİM’in özerk yapısına aykırılık taşımakta, her türlü vesayeti kaldırdık diyenlerin her kurum üzerinde Anayasaya aykırı olarak vesayet kurma çabasını açıkça ortaya koymaktadır. Bu nedenle Birliklerin özerk yapısının korunmasını teminen, Bakanlık tarafından atama yapılması yönündeki her iki düzenlemenin 2.fıkralarının Teklif metninden çıkartılması yönünde önergelerimiz vardır.

Madde 6 : 5910 sayılı Kanuna eklenen düzenleme ile birliklerin yedek akçelerine aktarılan Ticaret Bakanlığınca belirlenecek tutarının İhracatı Geliştirme AŞ’nin sermayesine eklenmek üzere sermaye taahhüdü ödemesi olarak aktarılacağı düzenlenmektedir. 6 Kasım 2021’de, 7341 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle (5910 s. Kanun, Geçici m.3/2), ihracatçı birliklerinin yedek akçe hesaplarındaki meblağlar, Ticaret Bakanlığınca belirlenen tutarda, İhracatı Geliştirme AŞ’nin sermayesine eklenmek üzere sermaye taahhüdü ödemesi olarak aktarılmıştır. Daha önce geçici madde ile düzenlenen bu husus teklif ile kalıcı hale gelmekte ve bu konuda Bakanlığa yetki verilmektedir. Önergemiz ile birliklerin gelirlerinin yedek akçelerine aktarılan meblağın sınırının kanunla ve binde üç oranında belirlenmesi amaçlanmıştır.

Nitekim Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği üzere hukuk devletinin temel ilkelerinden biri “belirlilik”tir. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına imkân tanımaması gerekir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup bireyin, kanundan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini verdiğini bilmesini zorunlu kılmaktadır. (AYM, E.2015/72, K.2016/44, 26/5/2016, § 7). Bu kapsamda “kanunla öngörülmeye” ölçütüne göre kanunun şekli anlamda var olması yeterli olmayıp maddi anlamda kanunun şartlarını taşıması gerekmektedir (AYM, E. 2015/76, K. 2017/153, 15.11.2017, para. 30). Hukuk devletinin önkoşullarından olan hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik ilkeleri uyarınca; hukuk normlarının erişilebilir, öngörülebilir

ve hukukun üstünlüğü ilkesine uygun olması şarttır (*AIHM, Ürper ve Diğerleri/Türkiye, no. 14526/07, 20.01.2010, para. 28*). Zira kişilerin kanun metni ile hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın ve sonucun bağlandığını kesin olarak öngörmeleriyle kamu makamlarının keyfi müdahalelerinin önüne geçilebilir (*AYM, Hüsnü Şimşek Başvurusu, B.No: 2015/9734, 11.10.2018, para. 37; AYM, Youtube LLC Corporation Service Company ve Diğerleri, B.No: 2014/4705, 29.05.2014, para. 57*).

Madde 10: 7060 sayılı Kanuna eklenen düzenleme ile akredite olmayan kuruluşlarca helal sertifikası verilmesi halinde 100 bin TL'den ila 1 milyon TL'ye kadar idari para cezası uygulanacağı ve bu cezaya karşı idari yargıya başvurulabileceği düzenlenmektedir. Yukarıda anıldığı üzere Kanuni Belirlilik ve Cezaların Orantılı olması ilkeleri gözetilerek cezanın alt sınırı ile üst sınırı arasındaki makasın geniş olması ve idari bir ceza niteliği taşıması hususları da gözetilerek anılan düzenlemede ihlalin derecesine göre 100 bin TL ile 2 katına kadar ceza verme yetkisi yönünde değişiklik yapılmasına dair önerimiz vardır.

Görüşmeler sırasında verilen önergeye dair değerlendirmeler

Teklifin görüşülmesi sırasında Akp Grubu tarafından verilen önerge ile TİM'in yönetim kurulu üye sayısının 13'ten 15'e, başkan vekili sayısının ise 3'ten 5'e çıkartılması önerilmiş ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir. TİM seçimlerinin ilgili yasa kapsamında haziran ayında yapılacağı, 27 sektör, 61 birlikten oluşan TİM'de sektör temsilcilerinin seçimlerde oy hakkı olduğu dikkate alındığında, 15 üyeye listesinde yer veren adayın salt çoğunluğu elde edeceği, dolayısıyla seçim sonuçlarını etkileyecek nitelikte bir değişiklik yapıldığı Komisyonun dikkatlerine sunulmuştur.

Sonuç olarak;

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 10 uncu maddelere dair önergelerimiz bulunmaktadır. Komisyonunda yeterince değerlendirilmeyen önergelerimizin Genel Kurulda değerlendirilmesi gerektiğini savunuyoruz.

Tahsin Tarhan
Kocaeli

Ahmet Vehbi Bakırhoğlu
Manisa

Müzeyyen Şevkin
Adana

Tacettin Bayır
İzmir

Çetin Osman Budak
Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

2/4260 Esas Numaralı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne ilişkin muhalefet şerhi aşağıdadır.

Usule ilişkin değerlendirme

İkisi yürürlük maddesi olan 12 maddelik bu kanun teklifi 5 kanunda değişiklik öngören mini bir torba kanundur. Belediye Gelirleri Kanunu, Serbest Bölgeler Kanunu, Türkiye İhracatçılar Meclisi Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Helal Akreditasyon Kanunu gibi birbirinden bağımsız beş ana kanunda teknik düzenlemeler öngörmektedir.

Ancak, bu şekilde torba kanun yapma tekniğinin demokratik işleyişle ilgisi olmadığını daha önceki uygulamamızda da dile getirdiğimiz gibi bir kez daha ifade etmekten imtina etmeyeceğiz.

Genel değerlendirme

Türkiye'nin ekonomik tablosu son yılların en büyük krizi ile yaşadığımız gerçeğini resmi rakamlarla bile gözler önüne sermektedir. Resmi TÜİK rakamları ile bağımsız enflasyon araştırma grubu olan ENAG rakamlarını karşılaştırdığımızda, aralarındaki şaşırtıcı fark iktidar yanlıları için bir şey ifade etmese de nasıl bir tablo ile karşı karşıya olduğumuzu belirtmek önem arz etmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Nisan ayına ilişkin tüketici ve üretici fiyat endekslerini yayımladı ve buna göre yıllık enflasyon yüzde 69,97, aylık bazda ise yüzde 7,25'lik artış olduğu görülmüştür. ENAG ise yıllık bazda bu rakamın iki katından fazla olarak; % 156,86, aylık bazda ise 8,68 artış olduğu açıklamıştır. TÜİK'in rakamlarını dahi baz aldığımızda Nisan ayı verilerinin ekonomistlerin beklentilerinin de (% 68,3) üzerinde gerçekleştiğini bizlere göstermektedir.

Üretici fiyatlarındaki yıllık artış ise Mart 1995'ten bu yana görülen en yüksek artış olduğu kaydedilmiştir. TÜİK verilerine göre üretici fiyat endeksi Nisan'da bir önceki yılın aynı dönemine yüzde 121,82 artmış, aylık bazda artış ise yüzde 7,67 olmuştur. Verilere göre bir önceki yılın aynı ayına göre artışın yüksek olduğu ana gruplar ise sırasıyla, yüzde 105,86 ile ulaştırma, yüzde 89,10 ile gıda ve alkolsüz içecekler, yüzde 77,64 ile ev eşyası olmuştur.

Yıllık en düşük artış yüzde 18,71 ile haberleşme ana grubunda gerçekleşmiş. Aylık bazda bakıldığında en yüksek artış ise yüzde 13,38 ile gıdada olmuştur. Gıdayı yüzde 7,43 ile konut, yüzde 6,96 ile giyim ve ayakkabı izlemiş durumdadır. Nisan ayında endekste yer alan 409 maddeden 3372sinin ortalama fiyatında artış gerçekleştiği görülmektedir.

Enflasyon sepetindeki seçilmiş maddelere bakıldığında en yüksek fiyat artışı yüzde 69,30 ile kuru soğanda olmuştur. Kuru soğanı yüzde 45,27 ile kıvrıkcık, yüzde 42,26 ile domates izlemektedir. Üretici fiyat endeksine bakıldığında en yüksek artışların enerji kalemleri olduğu görülmektedir. TÜİK verilerine göre, kok ve rafine petrol ürünleri yüzde 249,55, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme yüzde 247,50, ham petrol ve doğal gaz yüzde 243,52 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler olmuştur.

Enflasyonda yaşanan bu son gelişmelere göre Merkez Bankası da enflasyon tahminlerini yukarı yönlü revize etmek zorunda kalmıştır. TCMB Başkanı, bankanın yıl sonu enflasyon tahmininin yüzde 23,2'den yüzde 42,8'e yükseltildiğini açıklamıştır. Yine TCMB'nin 2022 yıl sonu gıda enflasyonu tahmini ise yüzde 24,2'den yüzde 49'a yükseltildiği açıklanmıştır.

Bu resmi rakamlar bile ekonomik bir kriz sarmalına yakalandığımızı göstermektedir. Krizden çıkış bu iktidarın gitmesi ile korkunç israfın önüne geçilmesi, üretimin, tarım ve hayvancılığın desteklenmesi, dışa bağımlılığın azaltılması, faiz-enflasyon döngüsünün realize edilmesi, ülkede var olan antidemokratik uygulamaların son bulması ile mümkün olabilecektir.

Getirilen bu kanun teklifi sermaye kesimlerinin taleplerinin karşılanmasından başka ne emekçilere ne üreticiye ne de düşük ücretle çalışmak zorunda kalan milyonların yüksek enflasyon altında ezilmesine merhem olabilecek hiçbir düzenlemeyi içeremediği görülmektedir. Dolayısıyla bu palyatif tedbirlerin, ekonomik krizin gündeme gelmesini perdelmekten başka bir amaca hizmet etmediği çok açıktır.

Ekonomik model-enflasyon çıkmazı

Türkiye Ekonomi Modeli olarak adlandırılan modelle arzu edilen sonuca ulaşamadığı verilerden ve pazardaki fiyatlardan açıkça anlaşılmaktadır. Son açıklanan dış ticaret verilerine göre, Nisan 2022'de dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 98 artışla 6.1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Ocak-Nisan 2022 döneminde dış ticaret açığı 32.5 milyar dolara çıkmıştır. Yani TL'ye değer kaybettirip cari açığı azaltma ve ardından enflasyonu düşürme denklemi çalışmamış aksine her ikisinde de tarihi rekorlar kırılmıştır. Üretimde ithal girdinin payı çok yüksek olduğu için; ülke para birimi değer kaybettiğçe biz de şiddetli enflasyon olmaktadır. Yani önce enflasyon yükselsin sonra düşürürüz anlayışı bugün halihazırdaki refah kaybı ile sonuçlandığını görülmektedir.

Son dört aydır (Kasım 2021-Şubat 2022) Türkiye ekonomisinin cari açıkları artarak sürmektedir. Üstelik bu açıklar göz ardı edilemeyecek kadar büyüktür. Öyle ki Kasım'da 13,9 milyar dolarla başlayan süreç, Şubat'ta 21,8 milyar doları aşmıştır. Bunda en büyük etken kuşkusuz dış ticaret açığıdır. Çünkü bu açık Kasım'da 29,5 milyar dolar iken, Şubat'ta 39,6 milyar dolara erişmiştir. Oysa geçen yıl siyasal iktidar, temelini "cari fazla (ve ithal ikamesine kısmen geri dönüşün) oluşturacağı yeni bir ekonomik modeli hayata geçirmeye başladıklarını" açıklamıştı. Geline noktada hedeflenenenden uzak bir sonuç ortaya çıkmıştır.

Türkiye'nin en büyük krizinin ardından 2003 yılında enflasyon yüzde 29.5, dolar kuru 1.64 liraydı. Bu dönem iktidara gelen AKP bugün enflasyonu makyajlı sunmasına rağmen yüzde 70'e dolar ise 15 TL'nin üzerine çıkarmıştır.

Türkiye, tarihinin en borçlu dönemini yaşamaktadır. Vatandaş da devlet de borç altındadır. Dış borç stoku 421 milyar dolara ulaşmış durumdadır. 25.5 milyon kişi 5 bin 323 TL olan aylık sınırının altında yaşıyor. 51 milyon vatandaş ise 17 bin 340 TL olan yoksulluk sınırının altında yaşıyor. İşsiz sayısı 8.5 milyon. Gençler ise çaresiz kurtuluşu yurtdışında görmektedir.

Ekonominin durumunu ortaya koyan en iyi gösterge halkın pazarda, markette karşılaştığı fiyatlardır. Gerçek enflasyon rakamını bu fiyatlar göstermektedir. Yaklaşık bir yıl önce pazar filesi 100 TL'ye dolarken bugün 100 TL ile ancak 3-4 kilo domates alınabiliyor.

Modelin etkilerinin ilk görüldüğü Ekim 2021’de 1,5 milyar dolar olan dış ticaret açığı Nisan 2022’de yıllık bazda yüzde 75.1 oranında artarak 8.1 milyar dolara çıktı. Dünyanın 17’nci ekonomisi olan Türkiye, 2021 sonunda 21’inci sıraya kadar geriledi. Muhtemeldir ki 2022 sonunda 23. sıraya gerileyeceğiz. Kişi başına milli gelirden ise 87. sıraya kadar indik.

Bugün böylesi bir ekonomik başarısızlık ile karşı karşıyayız. Ekonomi bilimine aykırı “faiz neden, enflasyon sonuç” modeli denendi ve maalesef yanlış olduğu ve alım gücünün azaldığı ve her şeyin çok pahalı olduğu bir şekilde sonuçlanmaktadır. Yurtaşın alım gücü her geçen gün düşmektedir. “Ekonominin kitabını yazıyorduk”, “Uçuyorduk”, “Bütün dünya bizi kıskanıyor”, “2023’te Ay’a sert iniş yapacağız” noktasından, bugün milleti kuru ekmeğe bile muhtaç hale getirilmiştir.

Teklif ekonomik krize çözüm üretmiyor

Bununla yetinmeyen AKP-MHP iktidarı, bu düzenleme ile Belediyelerin gelirini elinde almakta ve İhracatçı Birliklerinin ve Türkiye İhracatçılar Meclisinin (TİM) yönetimine kayyum atamak yoluyla çökmeyi planlamaktadır. Bunu genel sekreter ve genel sekreter yardımcılıklarına re’sen atama yoluyla yapmaya çalışmaktadır. Yeni düzenlemeyle İhracatçı Birlikleri ve Türkiye İhracatçılar Meclisinin (TİM) özerk yapısının ortadan kaldırılması anlamına gelmektedir. Bu şekilde iktidar bu kurumlar kadrolaşma imkânı elde edecektir. Bu durumda liyakatsiz atamaların yapılmasına neden olacaktır.

Ekonomideki doğru politikaların üretilmesi, tüm kurumların görevlerini eksiksiz yerine getireceği, vesayet altında kalmadan çalışan, liyakat esasına dayalı, tarafsız, hukuka uygun, etkin, şeffaf ve denetlenebilir kamu yönetimi anlayışıyla sağlanabilir. İş dünyasının yatırım, üretim ve ihracata yöneleceği, gelir dağılımında eşitsizliğin giderileceği, her vatandaşın insan onuruna yaraşır, iş, aş, gelir ve refah düzeyine ulaşacağı bir anlayışla süreç yönetilmezse Türkiye ekonomisi ve daha kötü bir yere doğru evirileceği kaçınılmaz olacaktır.

Bu düzenlemeyle Belediyeler için önemli gelir kaynaklarından olan reklam ve afiş gelirlerinden mahrum olacaklar. Belediyelerin görev ve sorumlulukları her geçen gün artıyor ancak gelirleri artmamaktadır. Bu düzenleme ile Belediyelerin gelirleri daha da azalmış olacak, gelir kayıplarını telafi edilmesi gerekirken gelirleri azaltılmaktadır. Oysa Belediyeler vatandaşa en yakın hizmet kurumlarıdır ve belediyelerin güçlenmesi, halkın alacağı hizmetlerin güçlendirilmesi gerekmektedir. AKP iktidarın İstanbul seçimlerini kaybetmesiyle belediyelere bakışı değişmiş, halkın çıkarlarından uzak ve partizanlıktan ibaret bir noktaya evrilmiştir.

Bu düzenlemeyle asıl olarak mahkeme ve idari kararları beklenmeden buradaki alanlara yandaş firmaların çökmesi planlanmaktadır. Mehmet Ağar’ın AKP eliyle Marina’ya çökmesi gibi şimdi de Serbest ticaret bölgelerindeki alanlara çökmeler yasal olarak kılıfına uydurulmaktadır. Daha önce Süleyman Soylu’nun belirttiği gibi “*sen gece yık, mahkeme kararı bizim arkamızdan gelsin*” mantığının yeni bir versiyonu ile karşı karşıyayız. Şimdi sormak gerekiyor mu; yıllardır bu işlemler nasıl yapıldı? Neden mahkeme kararları veya usulüne uygun bir şekilde değil de kanun yoluyla söz konusu tasfiyeler yapılmaktadır?

Aynı soruları; İhracatçı Birlikleri ve Türkiye İhracatçılar Meclisinin (TİM) atamalar neden 30 gün içinde yapılamamaktadır? Söz konusu atamaların önündeki engeller nelerdir? Neden AKP bu atamaları re’sen yapmaya ihtiyaç duymaktadır? Ancak bu ve benzeri sorular cevapsiz bırakılmaktadır.

Mahkeme kararları beklenmeden, kurumların normal işleyişlerine izin verilmeden saraydan yapılacak atamalar ve saraydan alınan kararlar kimlere yeni rant kapıları açılması amaçlanmaktadır?

İhracatın önemi

İhracat bir ülkenin gelişmesi için çok önemli bir konuma sahiptir, ancak aslolan ihrac edilen ürünlerin değerinin ne olduğudur. İhracat rakamlarına bakıldığında kilogram başına 1,3 dolar civarında olduğu görülmekte, uluslararası arenada gelişmiş ülkelerde bu rakamlar bizim iki katımız civarındadır. Bu rakamı yükseltmek için, yüksek teknoloji ürün üretimi sağlanmalıdır. Ancak, bizde bunun tam tersi yürütülmektedir.

Örneğin, katma değer üretmeyen madenin, işlenmemiş maden ihracının, ham madde ve cevher ihracının ekonomik olarak ülkeye yüksek getirisi yoktur. Dolayısıyla Enerji Bakanı Fatih Dönmez'in cumhuriyet tarihinde rekor kırarak 5 milyar 930 milyon dolarlık maden ihracı yaptık demesi bir yanılsamadır. Maden sektörü içerisindeki ham maddelerden bahsediliyor. Bu ham maddeleri satmak için, ihrac etmek için dağımızı, taşınımızı, ormanımızı, suyunuzu köylünün, insanların bu yaşam alanlarını da tahrip etmekteyiz. Sonuçta bu ihracat değerleri rakamsal olarak övünecek bir yerde duruyor olsa da muhteviyatına bakıldığında, içeriği incelediğinde hiç de övünülecek bir sonuç olmadığı ortadadır. Katma değer üretmeyen, geri dönüşü olmayan madenleri çıkarmak, hammadde olarak ihrac etmek bizi ihracat rekortmeni yapmaz, tam aksine gelişmiş ülkelerin yüksek teknoloji ürünlerinin ithal pazarı haline getirir.

Nisan 2022 Ticaret Bakanlığı verilerine bakıldığında, ihracat yıllık yüzde 24,6 artmış ancak ithalat da yüzde 34,9 artmıştır. Ocak-Nisan 2022 yani o dört aylık verilere bakıldığında ise bir önceki yıla göre ihracat yüzde 21 artarken ithalat da yüzde 40 artmış durumdadır. İhracat rakamları ile böyle övünürken, bunun vatandaşa yansımaları nedir? Ekonomi güçleniyor, refah artıyorsa vatandaşa, fiyatlara neden olumlu yansımıyor?

Bu sorulara verilebilecek cevap olumsuzdur. Çünkü ekonomideki çöküntüye karşı iktidar tarafından kamuoyuyla paylaşılan Yeni Ekonomik Model, ihracatı arttırmak suretiyle ülkede istihdamı arttıracak ve döviz sorununu çözecekti. Yeni Ekonomik Modelin ilanından yaklaşık altı ay geçmişken, bu modelin iflası açığa çıkmıştır. Ocak-Mart döneminde dış ticaret açığı yüzde 138,5 artarak 11 milyar 74 milyon dolardan, 26 milyar 406 milyon dolara yükseldi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2021 Ocak-Mart döneminde yüzde 81,8 iken, 2022 yılının aynı döneminde yüzde 69,5'e geriledi. Bu veriler açık bir iflasın göstergesidir.

AKP-MHP ittifakı bu iflasın maliyetini çeşitli yöntemlerle halka çıkarmanın peşindedir. Bu yöntemlerden biri vergi muafiyetidir. Bu kanun teklifinin birinci maddesinde de bir örneğini gördüğümüz vergi muafiyeti hep sermaye sınıfına sağlanmaktadır. Oysa vergi yükü altında ezilen ve açlık sınırının altında yaşayan milyonlarca insana destek sağlanmamakta, ÖTV gibi siyasi mantık ekseninde değerlendirilemeyecek bir vergi türünde bile ısrarcı olunmaktadır.

İhracat rakamlarının ucuz işgücü ve sığınmacılar ile ilgisi

İhracatta esas olan, kazandıran, faydası olan ihtisaslaşmış ürünlerin ihrac edilmesidir. Gelişmiş ülkelerde böyle olduğu için ülkelere, vatandaşına olumlu katkılar sağlarlar. Yukarıda da değindiğimiz gibi ham madde ihracatı ve ucuz iş gücünden kaynaklı olarak elde edilen ihracat rakamları tek başına bir şey ifade etmez.

Ucuz iş gücünden bahsederken, gündemde çok tartışılan sığınmacılar meselesini ilgilendiren kısmına da değinmek gerekir. Ucuz işgücü meselesinde sığınmacıların yeri ve dolayısıyla da bizim karşı karşıya kaldığımız durum nedir? İçişleri Bakanı diyor ki: “Çok yakın zamanda Suriyeliler gidince önce iş adamları isyan edecek.” ve devam ediyor “Fabrikalarda Suriyeli çalıştır, sömür, sigortası yaptırma, sonra ayak ayak üstüne at ne olacak bu Suriyelinin hâli diye. 1 milyon insan gidecek, kim isyan edecek biliyor musunuz? O iş sahipleri.” demektedir. Bunu kime söylüyor? Hem iktidara söylüyor hem de buradaki ihracatçılara, sektördeki firmalara, işverenlere söylüyor. İçişleri Bakanı, bu sözleriyle hem anayasayı ihlal ettiğini hem de bu ihlalde işverenlerin pay sahibi olduğunu itiraf etmiştir.

Diğer taraftan AKP Genel Başkanı Erdoğan 1 milyon Suriyelinin geri gönderilmesi için hazırlık yaptıklarını ifade ediyor. Arkasından MÜSİAD buna itiraz edince, bu sefer bu söylemin tam tersini söylüyor, yani “Asla göndermeyeceğiz.” diyor. Yine Yasin Aktay da şöyle diyor: “Suriyeliler giderse bu ülkenin ekonomisi çöker.” Bütün bunlara bakıldığında, esasında bu sığınmacılar meselesi ülkedeki kapitalistler tarafından sömürü ve kölelik düzeni hâline dönüştürülmüş olduğu görülmektedir. Burada Suriyeliler hedef hâline getiriliyor, sığınmacılar hedef hâline getiriliyor, bunlar üzerinden milliyetçilik dalgaları, ötekileştirme dalgaları yükseltiyor, belli bir seçmen kitlesi konsolide edilmeye çalışılıyor, diğer taraftan da bu insanlar emekleri sömürülüyor.

Dolayısıyla bu politika, bu sığınmacı politikası iktidar tarafından çok etik olmayan şekilde ve yine sanayiciler tarafından da sömürülen bir vaziyette kullanılmaktadır. Bu politika tümünden yanlıştır. Tabii ki olayın başka başka boyutları da var, güvenlik konsepti çerçevesinde, siyasi hedefler çerçevesinde, ekonomik hedefler çerçevesinde, Avrupa'yı tehdit unsuru olarak elde tutma çerçevesinde birçok amacı var ama konumuz itibarıyla ihracat rakamlarının arkasında ki bu gerçekliği de görmek gerekir.

Bütün bunlara göre, ihracatımızı, bu övünülen rakamların sığınmacıların emekleri üzerinden bir sömürü aracılığıyla da meydana geldiğini görmek gerekiyor. O nedenle televizyonların, ekranların karşısına çıkarak o insanları hedef hâline getirmek yerine -biz illa gönderilsin politikası içerisindeki bir parti değiliz- bu insanların insanca yaşama olanaklarının sağlanması gerektiğini ifade ediyoruz. Sığınmacıların, sonuçta fabrikalarda ve atölyelerde bir sömürü aygıtı hâline dönüştürülmesini ve bu yolla elde edilen ihracat rakamlarının da ahlaki olmadığını vurgulamak gerekiyor.

Maddeler açısından değerlendirme:

1. Madde: bu madde ile Türkiye’de gerçekleştirilecek fuarların düzenlendiği iç alanlarda yapılan ilan ve reklamların ilan ve reklam vergisinden muaf tutulması, Belediyeler için önemli gelir kaynaklarından olan reklam ve afiş gelirlerinden mahrum kalmasına neden olacaktır.

Belediyelerin görev ve sorumlulukları her geçen gün artmakta ancak gelirleri artmamaktadır. Bu düzenleme ile Belediyelerin gelirleri daha da azalmış olacak, gelir kayıplarını telafi edilmesi gerekirken gelirleri azaltılmaktadır. AKP iktidarı İstanbul seçimlerini kaybetmesiyle belediyelere bakışı değişmiş, halkın çıkarlarından uzak ve partizanlıktan ibaret bir noktaya evrilmiştir. Oysa Belediyeler vatandaşa en yakın hizmet kurumlarıdır ve belediyelerin güçlenmesi, halkın alacağı hizmetlerin güçlendirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu maddenin kanun teklifinden çıkarılması gerekmektedir.

2. Madde: 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununa eklenecek ek madde ile; Arazisi Hazinesinin özel mülkiyetinde bulunan serbest bölgelerde, faaliyet ruhsatı iptal edilen kiracı kullanıcılar ile üstyapının bağlı olduğu faaliyet ruhsatı iptal edilen yatırımcı kullanıcılara, üstyapıda bulunan mallarının tahliyesi için bir aydan az altı aydan fazla olmamak üzere süre verilir. Verilen süre zarfında gerekli koşulları sağlamayanların kullanıcıların faaliyetlerinin sonlandırılması görünürde olumlu bir düzenleme olarak görülmekle birlikte soru işaretleri barındırmaktadır.

Bu düzenlemeyle da asıl olarak mahkeme ve idari kararları beklenmeden buradaki alanlara yandaş firmaların çökmesi planlanmaktadır. Mevcut kanunda, faaliyet ruhsatı iptal edilen kiracı kullanıcılar ile üstyapının bağlı olduğu faaliyet ruhsatı iptal edilen yatırımcı kullanıcıların mallarının tahliye edilememesinin hangi bağlamda yetersiz kaldığına dair bir açıklık getirilmemektedir. Söz konusu düzenleme ile iktidar yanlısı olmayan kullanıcıların tasfiye edilmesine yönelik şüpheleri doğurmaktadır.

Tasfiye edilecek kullanıcıların yerlerine kimlerin hangi koşullarda ikame edileceğine ilişkin kamuoyuna ve meclise yeterli bilgilendirme yapılmamıştır. Bu neden özellikle bu alanlarda faaliyetlerini yerine getiremeyen kullanıcılardan bazılarının dinlenmesi gerekmektedir. Ancak bu vesile ile mevcut sorunları ve sorunların çözümüne ilişkin bu düzenlemenin gerekli olup olmadığına ve yeterli olup olmadığına dair hakkaniyetli bir kanaat oluşabilir. Dolayısıyla bu maddenin kanun teklifinden çıkarılması gerekmektedir.

4. ve 6. Madde; bu maddelerdeki düzenlemeyle İhracatçı Birlikleri ve Türkiye İhracatçılar Meclisinin (TİM) boşalan veya yeni ihdas edilen kadrolara 30 gün içinde Ticaret Bakanlığının olumlu görüşü alınarak atama yapılamaması halinde atama Ticaret Bakanlığı tarafından re'sen yapılabilme yetkisi verilmektedir.

Yeni düzenlemeyle İhracatçı Birlikleri ve Türkiye İhracatçılar Meclisinin (TİM) özerk yapısının ortadan kaldırılması anlamına gelmektedir. Bu şekilde iktidar bu kurumlar kadrolaşma imkanı elde edecektir. Bu durumda liyakatsiz atamaların yapılmasına neden olacaktır. Buradan açıkça anlaşılacağı üzere İhracatçı Birliklerinin ve Türkiye İhracatçılar Meclisinin (TİM) iktidarın baskısı nedeniyle genel sekreter ve genel sekreter yardımcılıklarına atama yapamamaktadır. Aksi halde İhracatçı Birliklerinin ve Türkiye İhracatçılar Meclisinin (TİM) genel sekreter ve genel sekreter yardımcılıklarına atama yapamamasının bir açıklaması olamaz. Bunun yerine İhracatçı Birliklerinin ve Türkiye İhracatçılar Meclisine (TİM) yönelik baskılara son verilmesi ve olağan akış içinde kurumların kendi atamaları yapmaları sağlanmalıdır. Dolayısıyla bu maddenin kanun teklifinden çıkarılması gerekmektedir.

Ali Kenanoğlu

İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

2/4441 esas numaralı “Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne ilişkin muhalefet şerhimiz aşağıdadır.

Türkiye’nin İhracatı Üzerine Genel Değerlendirme

İhracattan elde edilen gelirlerin yükseltilmesinde ve ihracatın ülke ekonomisine daha büyük katkı sağlamasında için ihraç edilen ürünlerin değeri büyük önem taşımaktadır. Bu sayede ülkeler, ihracattan daha fazla gelir elde edebilecektir. Ancak Türkiye’de ihracat gelirlerine bakıldığı zaman ihraç edilen ürünlerin kilogram fiyatının 1,3 dolar civarında olduğu görülmektedir. İhraç edilen ürünlerin kilogram fiyatının en az 3 dolar civarına çıkarılması, ülkemizin ekonomisi ve refah seviyesi için büyük önem arz etmektedir. Bunun en temel yollarından birisi de yüksek teknoloji ürün imalatı ve ihracatıdır.

TÜİK’in 2022 yılı Mart ayı verilerine göre Türkiye’nin toplam ihracatının yüzde 94,3’ünü teşkil eden imalat sanayinde yüksek teknoloji ürün ihracatı yalnızca yüzde 3’lük bir paya sahiptir. 2022 Ocak-Mart döneminde ise ileri teknoloji ürünlerin imalat sanayi ürünleri ihracatı içerisindeki payı yüzde 2,8 iken aynı dönemde ileri teknoloji ürünlerin imalat sanayi ürünleri ithalatı içerisindeki payı yüzde 9,9’dur. Önceki dönemlere göre ithalatta düşüş yaşanmasında yüksek vergilerin etkisi de görülmektedir. Diğer ülkelerle kıyaslandığı zaman Türkiye’nin ihracatındaki yüksek teknoloji ürünlerin payı oldukça düşüktür. Örneğin İsrail, ihracatının yüzde 10’unu, Güney Kore ise yaklaşık yüzde 21’ini yüksek teknoloji ürünlerden elde etmektedir. Yüksek teknoloji ürün imalatı ve ihracatının artırılması için de Ar-Ge yatırımlarına önem verilmesi gereklidir. Ancak Türkiye, GSYH’nin yüzde 1’inden azını Ar-Ge’ye ayırırken OECD ülkelerinde bu rakam ortalama yüzde 2,5; Güney Kore’de yüzde 4,5; İsrail’de ise yüzde 5 civarındadır.

Kaldı ki Türkiye’de ham maden satışları da oldukça yüksek seviyelerdedir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, 2022 yılının başlarında yaptığı açıklamada “2021’de cumhuriyet tarihinin rekorunu kırarak 5 milyar 930 milyon dolarlık maden ihracatı yaptık.” demiştir. İstanbul Maden İhracatçıları Birliği’nin verilerine göre 2022 yılının ilk dört ayında 12.522 bin ton maden ihraç edilmiştir. Bu madenlerin büyük çoğunluğunu cevher madenler teşkil etmektedir. Örneğin 2020’de madencilik sektörü alanında en fazla ihraç edilen ürün bakır

cevherleri ve konsantreleri olmasının yanı sıra ilk 10 madencilik ürün grubunun altısının cevher madenler olduğu görülmektedir.

Bu ürünlerin bugün işlenmeden, katma değeri olmadan satılması yanlış bir yaklaşımdır zira bu ham madenlerden yeterince gelir sağlamamaktadır ve bunların satışı ekonominin gelişimine yeterli katkıyı sunmamaktadır. Ayrıca bu ürünlerin işlenebilmesi, değer katılabilmesi mümkün değilse çıkarılmaması ve geleceğe bırakılması önemlidir nitekim madenler yenilenebilir kaynaklar değildir ve birçok maden her geçen gün değer kazanmaktadır.

Madenlerin ham haliyle değil, mamul olarak ihraç edilmesi gerektiği uzun yıllardır söylenen bir meseledir. 1 Eylül 1970 tarihli Madencilik dergisinde Hüsnü Kale tarafından yayımlanan makalenin başlangıcında Milletlerarası Para Fonu ve Dünya Bankası'nın Türk hükümetine bir rapor verdiğiğine değinilmiş ve bu raporda Türkiye'nin işlenmemiş maden ihracatını geniş ölçüde arttırmasının talep edildiğini söylenmiştir. Kısacası, 1970'lerde IMF ve Dünya Bankası Türkiye'nin ham maden ihracatının arttırması istemektedirler. Kale, makalesinde "Hükümetin, kısa vadeli dış borçlarını ödemek veya kısa devrede bazı açmazlardan çıkmak üzere Dünya Bankası ve Milletlerarası Para Fonu gibi kendi çıkar gruplarını kollayan kuruluşların oyununa gelmemelerini dileriz." demiştir. Geçen 52 senede bu konuda bir değişiklik olmadığı görünmektedir.

Madenlerin ham halleriyle ihraç edilmesi ülke ekonomisine yeterli katkıyı sağlamayacak aksine kullanıldıktan sonra yenilenemeyen bu madenlerin kaybedilmesine ve gelecekte daha büyük ekonomik sorunlar yaşanmasına sebep olabilecektir. Bu nedenle katma değerli ürün üretim ihraç edilemeyecekse madenlerin çıkarılıp, ihraç edilmesi doğru bir yaklaşım değildir. Kısacası hükümet kısa vadeli dış borçları ödemek ya da kısa vadeli planları gerçekleştirmek için maden satışı yapmamalı, gelecek yılları gözeterek doğru planlar yapılmalıdır. Maden ihracatı ülkemizin ekonomisine katkı sağlamalıdır.

Özet olarak, ihracatın artması olumludur ama detaylarına da bakılıp, ülkemizin tabii kaynaklarını en verimli şekilde değerlendirmek, gelecek nesilleri de düşünerek davranmak esas olmalıdır.

Kanunun Genelî Üzerine Değerlendirmeler

Verilen kanun teklifleri üzerinde yeterince istişare ve çalışma olmamasından dolayı bu kanun tekliflerinde sık sık düzeltme ihtiyacı duyulduğu görünmektedir. İktidarın bu uygulaması mutata bir hale gelmiştir. Nitekim 3 Temmuz 2009'da Resmî Gazetede yayımlanan Türkiye

İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, 20 Ekim 2021'de Sanayi Komisyonunda görüşülmüş, 6 Kasım 2021'de yürürlüğe girmiştir. 11 Mayıs 2022 tarihinde yine İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun hakkında yeni bir kanun teklifi getirilmiştir. Yeterince planlanmadan, istişare edilmeden getirilen kanun teklifleri kanun yapma sürecini olumsuz etkilemektedir. Bu yalnızca burada karşımıza çıkan bir durum değildir. Zira Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu'nun ihtisas alanına giren örneğin 2013 yılında yürürlüğe konan Elektrik Piyasası Kanunu, geçen 9 yılda 19 kez değiştirilmiş, Maden Kanunu ise 20 kez değişmiştir. Ancak bu durum yalnızca Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu'na özgü değildir zira Kamu İhale Kanunu'nda 190 değişiklik yapılmıştır. Bu mesele, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin işlevselliğini olumsuz etkilemektedir.

Torba kanun mantığı ile hazırlanmış bu kanun teklifi 10 maddeden oluşmakta ancak 5 farklı kanunda değişiklik öngörmektedir. Bu kanunlar;

- 26/5/1981 Tarihli ve 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu
- 6/6/1985 Tarihli ve 3218 Sayılı Serbest Bölgeler Kanunu
- 18/6/2009 Tarihli ve 5910 Sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun
- 13/1/2011 Tarihli ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 1/11/2017 Tarihli ve 7060 Sayılı Helal Akreditasyon Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun

Maddeler Üzerine Değerlendirme

Madde 4: Teklifin 4'üncü maddesi ile meslek kuruluşu olan ihracatçı birliklerinde boşalan veya yeni ihdas edilen yönetim kadrolarına 30 gün içinde Ticaret Bakanlığının olumlu görüşü alınarak atama yapılamaması halinde atanmanın Ticaret Bakanlığı tarafından re'sen yapılabilmesi öngörülmektedir. Bu teklife gerekçe olarak da genel sekreter veya genel sekreter yardımcılarının atamalarındaki gecikmelerden dolayı birliklerin sevk ve idaresinde kaynaklanan aksamaların önüne geçilebilmesinin amaçlandığı gösterilmiştir. Ancak bu teklif, ihracatçı birliklerinin bağımsızlığını zedeleyecek, demokratik sürecin işleyişini ve karar alma sürecini olumsuz etkileyecektir. Komisyon Toplantısında ihracatçı birliklerinin siyasi baskı altında kalmaması ve bağımsızlıklarının korunabilmesi için bu fıkranın teklif metninden

çıkarılmasını öngören bir önerge vermiştik ancak bu önergemiz iktidar milletvekillerince reddedilmiştir.

Madde 6: Düzenlemeyle, Türkiye İhracatçılar Meclisinin (TİM) boşalan veya yeni ihdas edilen Genel Sekreter veya Genel Sekreter Yardımcılığı kadrolarına otuz gün içinde Ticaret Bakanlığının olumlu görüşü alınarak atama yapılamaması hâlinde atamanın Ticaret Bakanlığına re'sen atama yapılabilme yetkisi verilmesi öngörülmektedir.

TİM ve İhracatçı Birlikleri Ticaret Bakanlığı'na bağlı kuruluşlar değildir. Özerk yapıya haiz kurumlardır. Bakanlık tarafından atama yapılması bu yapıyı zedeleyecektir.

Teklifin 4'üncü ve 6'ncı maddeleri, TİM'in ve İhracatçı Birliklerinin bağımsız yapısı için sorun teşkil etmekte, bu kuruluşları siyasi baskı altına sokmakta ve neticede demokratik olarak kendi kurullarınca bu kadrolara atama yapabilmelerinin önünü kesmektedir. Zira Bakanlığın olumlu görüşü alınmasının beklenmesi de anti-demokratik uygulamalara yol açabilecektir. Ayrıca bağımsız hareket edemeyen meslek kuruluşları beklenen faydayı sağlayamayacaktır. Nitekim farklı fikirler bu kurumların çalışması ve gelişmesi için önemlidir. Bu kuruluşların bağımsız kalması bu mesleklerin gelişimi ve bu mesleklerle iştiğal eden vatandaşlarımız açısından büyük öneme sahiptir.

Ayhan Altıntaş
Ankara

Yasin Öztürk
Denizli

KAHRAMANMARAŞ MİLLETVEKİLİ MEHMET
CİHAT SEZAL VE ERZURUM MİLLETVEKİLİ
ZEHRİ TAŞKESENLİOĞLU BAN İLE 37
MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ İLE
İHRACATÇI BİRLİKLERİNİN KURULUŞ VE
GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“11. Ülkemizde gerçekleştirilen fuarların düzenlendiği iç alanlarda yapılan ilan ve reklamlar.”

MADDE 2- 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 5- Arazisi Hazinenin özel mülkiyetinde bulunan serbest bölgelerde, faaliyet ruhsatı iptal edilen kiracı kullanıcılar ile üstyapının bağlı olduğu faaliyet ruhsatı iptal edilen yatırımcı kullanıcılar, üstyapıda bulunan mallarının tahliyesi için bir aydan az altı aydan fazla olmamak üzere süre verilir. Bu sürenin sonunda kullanıcıya ait olup üstyapıdan çıkarılmayan mallar üzerinde kullanıcının her türlü tasarruf yetkisi kalkar ve bu mallar serbest bölge müdürünün başkanlığında oluşturulacak bir komisyon marifetiyle sayım ve tespit yapılarak tutanağa bağlanır.

Üstyapıda bulunan mallar üzerinde haciz veya satılamaz, devredilemez, rehin, ipotek gibi şerhler varsa, bu haciz veya şerhler; birinci fıkraya uyarınca verilecek tahliye süresinin sonunda, anılan fıkrada belirtilen komisyon tarafından yapılacak sayım ve tespitte istinaden kalkmış sayılır.

Komisyon tarafından tutanağa bağlanan mallar, 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre tasfiye edilmek üzere ilgili idareye teslim edilir. Bu malların satış bedeli ile ilgili olarak 4458 sayılı Kanunun 180 inci

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ
KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ İLE
İHRACATÇI BİRLİKLERİNİN KURULUŞ VE
GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“11. Türkiye’de gerçekleştirilen fuarların düzenlendiği iç alanlarda yapılan ilan ve reklamlar.”

MADDE 2- 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Üstyapıların tahliyesi ve malların tasfiyesi
EK MADDE 5- Arazisi Hazinenin özel mülkiyetinde bulunan serbest bölgelerde, faaliyet ruhsatı iptal edilen kiracı kullanıcılar ile üstyapının bağlı olduğu faaliyet ruhsatı iptal edilen yatırımcı kullanıcılar, üstyapıda bulunan mallarının tahliyesi için bir aydan az altı aydan fazla olmamak üzere süre verilir. Bu sürenin sonunda kullanıcıya ait olup üstyapıdan çıkarılmayan mallar üzerinde kullanıcının her türlü tasarruf yetkisi kalkar ve bu mallar serbest bölge müdürünün başkanlığında oluşturulacak bir komisyon marifetiyle sayım ve tespit yapılarak tutanağa bağlanır.

Üstyapıda bulunan mallar üzerinde haciz veya satılamaz, devredilemez, rehin, ipotek gibi şerhler varsa, bu haciz veya şerhler; birinci fıkraya uyarınca verilecek tahliye süresinin sonunda, anılan fıkrada belirtilen komisyon tarafından yapılacak sayım ve tespitte istinaden kalkmış sayılır.

Komisyon tarafından tutanağa bağlanan mallar, 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre tasfiye edilmek üzere ilgili idareye teslim edilir. Bu malların satış bedeli ile ilgili olarak 4458 sayılı Kanunun 180 inci

(Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Cihat Sezal ve Erzurum Milletvekili Zehra Taşkesenlioğlu Ban ile 37 Milletvekilinin Teklifi)

maddesinin birinci fıkrası hükümleri uygulanmaz. Bu malların satış bedelinden gümrük vergileri, hizmet karşılığı alacaklar ve yapılmış masraflar, satış için yapılmış masraflar ayrılarak bakiye bedel hak sahiplerine dağıtılmak üzere ilgili birimlere gönderilir ve varsa artan para kullanıcı adına emanet hesabına alınır. Emanete alınan para talep edilmesi halinde kullanıcıya ödenir.

Bu madde hükümleri, arazisi Hazinesin özel mülkiyetinde bulunan serbest bölgelerde; faaliyet ruhsatının süresi sona eren kiracı kullanıcılar ile üstyapının bağlı olduğu faaliyet ruhsatının süresi sona eren yatırımcı kullanıcılar için de uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 3- 18/6/2009 tarihli ve 5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin dördüncü fıkrasına (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (e) bendi eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“e) İflas eden, ölen, ticareti terk eden veya son beş takvim yılında ihracat yapmayan üyelerin yasal takipte olanlar dâhil borçlarının ve bu borçların gecikme zamlarının terkin edilmesine karar vermek.”

MADDE 4- 5910 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Müşterarlığın” ibaresi “Ticaret Bakanlığının” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiş ve üçüncü fıkrasının (c) bendinde yer alan “Müşterarlıkla” ibaresi “Ticaret Bakanlığıyla” şeklinde değiştirilmiştir.

“Boşalan veya yeni ihdas edilen kadrolara 30 gün içinde Ticaret Bakanlığının olumlu görüşü alınarak atama yapılamaması halinde atama Ticaret Bakanlığı tarafından re’sen yapılabilir.”

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

maddesinin birinci fıkrası hükümleri uygulanmaz. Bu malların satış bedelinden gümrük vergileri, hizmet karşılığı alacaklar ve yapılmış masraflar, satış için yapılmış masraflar ayrılarak bakiye bedel hak sahiplerine dağıtılmak üzere ilgili birimlere gönderilir ve varsa artan para kullanıcı adına emanet hesabına alınır. Emanete alınan para talep edilmesi halinde kullanıcıya ödenir.

Bu madde hükümleri, arazisi Hazinesin özel mülkiyetinde bulunan serbest bölgelerde; faaliyet ruhsatının süresi sona eren kiracı kullanıcılar ile üstyapının bağlı olduğu faaliyet ruhsatının süresi sona eren yatırımcı kullanıcılar için de uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 3- 18/6/2009 tarihli ve 5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin dördüncü fıkrasına (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“e) İflas eden, ölen, ticareti terk eden veya son beş takvim yılında ihracat yapmayan üyelerin yasal takipte olanlar dâhil borçlarının ve bu borçların gecikme zamlarının terkin edilmesine karar vermek.”

MADDE 4- 5910 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Müşterarlığın” ibaresi “Ticaret Bakanlığının” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiş ve üçüncü fıkrasının (c) bendinde yer alan “Müşterarlıkla” ibaresi “Ticaret Bakanlığıyla” şeklinde değiştirilmiştir.

“Boşalan veya yeni ihdas edilen kadrolara otuz gün içinde Ticaret Bakanlığının olumlu görüşü alınarak atama yapılamaması halinde atama Ticaret Bakanlığı tarafından resen yapılabilir.”

MADDE 5- 5910 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “oniki” ibaresi “onbeş” şeklinde ve “üç” ibaresi “beş” şeklinde değiştirilmiştir.

(Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Cihat Sezal ve Erzurum Milletvekili Zehra Taşkesenlioğlu Ban ile 37 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 5- 5910 sayılı Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Müsteşarlığın” ibaresi “Ticaret Bakanlığının” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Boşalan veya yeni ihdas edilen kadrolara 30 gün içinde Ticaret Bakanlığının olumlu görüşü alınarak atama yapılamaması halinde atama Ticaret Bakanlığı tarafından re’sen yapılabilir.”

MADDE 6- 5910 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- (1) Hesap yılı sonunda birliklerin yedek akçelerine aktarılan meblağın Ticaret Bakanlığınca belirlenen tutarı, İhracatı Geliştirme Anonim Şirketinin sermayesine eklenmek üzere sermaye taahhüdü ödemesi olarak aktarılır.”

MADDE 7- 5910 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- (1) İstanbul İli, Bahçelievler İlçesi, Yenibosna Mahallesinde bulunan Ticaret Bakanlığınca tahsisli olup TİM ve Birlikler tarafından kullanılan Hazine taşınmazları, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca kuruluş amaçlarında kullanılmak üzere TİM ve Birliklere bedelsiz olarak tahsis edilir.

(2) Söz konusu taşınmazların TİM ve Birlikler tarafından bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki kullanımları için herhangi bir bedel alınmaz. Tahakkuk ettirilen ecrimisil alacakları hangi aşamada olursa olsun terkin edilir, tahsil edilmiş ecrimisil bedelleri ise iade edilmez.”

MADDE 8- 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 88 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(6) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, belirlediği işletmeler ve

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 6- 5910 sayılı Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Müsteşarlığın” ibaresi “Ticaret Bakanlığının” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Boşalan veya yeni ihdas edilen kadrolara otuz gün içinde Ticaret Bakanlığının olumlu görüşü alınarak atama yapılamaması halinde atama Ticaret Bakanlığı tarafından resen yapılabilir.”

MADDE 7- 5910 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Yedek akçelerden İhracatı Geliştirme Anonim Şirketine aktarılabacak tutar

EK MADDE 1- (1) Hesap yılı sonunda birliklerin yedek akçelerine aktarılan meblağın Ticaret Bakanlığınca belirlenen tutarı, İhracatı Geliştirme Anonim Şirketinin sermayesine eklenmek üzere sermaye taahhüdü ödemesi olarak aktarılır.”

MADDE 8- 5910 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Tahsis

EK MADDE 2- (1) İstanbul ili, Bahçelievler ilçesi, Yenibosna Mahallesinde bulunan Ticaret Bakanlığınca tahsisli olup TİM ve birlikler tarafından kullanılan Hazine taşınmazları, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca kuruluş amaçlarında kullanılmak üzere TİM ve birliklere bedelsiz olarak tahsis edilir.

(2) Söz konusu taşınmazların TİM ve birlikler tarafından bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki kullanımları için herhangi bir bedel alınmaz. Tahakkuk ettirilen ecrimisil alacakları hangi aşamada olursa olsun terkin edilir, tahsil edilmiş ecrimisil bedelleri ise iade edilmez.”

MADDE 9- 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 88 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(6) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, belirlediği işletmeler ve

(Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Cihat Sezal ve Erzurum Milletvekili Zehra Taşkesenlioğlu Ban ile 37 Milletvekilinin Teklifi)

kuruluşlar için uygulamada birliği ve sürdürülebilirliğe ilişkin raporlamaların uluslararası alanda geçerliliğini sağlamak amacıyla uluslararası standartlarla uyumlu olacak şekilde Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarını belirlemeye ve yayımlamaya yetkilidir. Belirli alanları düzenlemek ve denetlemek üzere kanunla kurulan kurum ve kurullar, Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarına uygun olmak şartıyla, kendi alanları için geçerli olacak standartlarla ilgili olarak ayrıntıya ilişkin düzenlemeler yapabilir.”

MADDE 9- 1/11/2017 tarihli ve 7060 sayılı Helal Akreditasyon Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Türkiye’de helal uygunluk değerlendirme faaliyeti gönüllülük esasına dayanır. Bununla birlikte, piyasaya arz edilecek ve Helal Akreditasyon Kurumunun akreditasyon hizmeti verdiği uygunluk değerlendirme alanlarına konu ürünlere ve hizmetlere yönelik helal uygunluk değerlendirmesi yapacak kuruluşların, Helal Akreditasyon Kurumunca veya Helal Akreditasyon Kurumunun taraf olduğu ikili veya çok taraflı karşılıklı tanıma anlaşmaları kapsamında diğer ülkelerce yetkili kılınmış kurumlarca helal akreditasyonu zorunludur. İhraç edilecek ürünlerin ve hizmetlerin alıcı ülke pazarlarının talepleri ve ilgili ülke teknik düzenlemeleri kapsamında yürütülen helal uygunluk değerlendirme faaliyetleri hakkında, helal uygunluk değerlendirmeye konu ürün ve hizmetlerin yurt içi piyasaya arz edilmemesi kaydıyla, bu fıkranın ikinci cümlesi uygulanmaz.”

MADDE 10- 7060 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“İdari para cezaları

EK MADDE 1- (1) Bu Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere ve ikinci fıkrasına aykırı olarak akredite

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

kuruluşlar için uygulamada birliği ve sürdürülebilirliğe ilişkin raporlamaların uluslararası alanda geçerliliğini sağlamak amacıyla uluslararası standartlarla uyumlu olacak şekilde Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarını belirlemeye ve yayımlamaya yetkilidir. Belirli alanları düzenlemek ve denetlemek üzere kanunla kurulan kurum ve kurullar, Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarına uygun olmak şartıyla, kendi alanları için geçerli olacak standartlarla ilgili olarak ayrıntıya ilişkin düzenlemeler yapabilir.”

MADDE 10- 1/11/2017 tarihli ve 7060 sayılı Helal Akreditasyon Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Türkiye’de helal uygunluk değerlendirme faaliyeti gönüllülük esasına dayanır. Bununla birlikte, piyasaya arz edilecek ve Helal Akreditasyon Kurumunun akreditasyon hizmeti verdiği uygunluk değerlendirme alanlarına konu ürünlere ve hizmetlere yönelik helal uygunluk değerlendirmesi yapacak kuruluşların, Helal Akreditasyon Kurumunca veya Helal Akreditasyon Kurumunun taraf olduğu ikili veya çok taraflı karşılıklı tanıma anlaşmaları kapsamında diğer ülkelerce yetkili kılınmış kurumlarca helal akreditasyonu zorunludur. İhraç edilecek ürünlerin ve hizmetlerin alıcı ülke pazarlarının talepleri ve ilgili ülke teknik düzenlemeleri kapsamında yürütülen helal uygunluk değerlendirme faaliyetleri hakkında, helal uygunluk değerlendirmesine konu ürün ve hizmetlerin yurt içi piyasaya arz edilmemesi kaydıyla, bu fıkranın ikinci cümlesi uygulanmaz.”

MADDE 11- 7060 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“İdari para cezaları

EK MADDE 1- (1) Bu Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere ve ikinci fıkrasına aykırı olarak akredite

(Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Cihat Sezal ve Erzurum Milletvekili Zehra Taşkesenlioğlu Ban ile 37 Milletvekilinin Teklifi)

olmaksızın helal uygunluk değerlendirme hizmeti veren kuruluşlara, Helal Akreditasyon Kurumu Yönetim Kurulu tarafından 100.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanır.

(2) Bu madde hükümlerine göre verilen idari yaptırım kararlarına karşı 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine göre idari yargı yoluna başvurulabilir.”

MADDE 11- Bu Kanunun;

a) 9 uncu ve 10 uncu maddeleri yayımı tarihinden bir yıl sonra,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 12- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

olmaksızın helal uygunluk değerlendirme hizmeti veren kuruluşlara, Helal Akreditasyon Kurumu Yönetim Kurulu tarafından 100.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanır.

(2) Bu madde hükümlerine göre verilen idari yaptırım kararlarına karşı 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine göre idari yargı yoluna başvurulabilir.”

MADDE 12- Bu Kanunun;

a) 10 uncu ve 11 inci maddeleri yayımı tarihinden bir yıl sonra,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 13- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

